

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
PARTICIPATORY ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD
EDUCATION MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LOCAL
ADMINISTRATION PRANA KHON SI
AYUTTHAYA PROVINCE

โดย

กนกวรรณ มีศิริ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2557

**PARTICIPATORY ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD
EDUCATIONMANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LOCAL
ADMINISTRATION PRANA KHON SI
AYUTTHAYA PROVINCE**

BY

KANOKWANMEESIRI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION IN
EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2014

วิทยานิพนธ์เรื่อง

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดย

กนกวรรณ มีศิริ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2557

รศ. ดร. อุทัย บุญประเสริฐ
ประธานกรรมการสอบ

ดร. มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ
กรรมการ

ดร. จิตภา เบญจธวัชพร
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ศ. ทวี อภิรักษ์)

(ผศ. ร.ต.หญิง ดร. วรณี สุขศาสตร์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

2 มิถุนายน 2558

Thesis entitled

**PARTICIPATORY ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD
EDUCATIONMANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LOCAL
ADMINISTRATION PRANA KHON SI
AYUTTHAYA PROVINCE**

by
KANOKWAN MEESIRI

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Education in Education Administration

Rangsit University
Academic Year 2014

Assoc.Prof.Uthai Boonpraser,Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Malivan Praditteera,Ph.D.
Member

Jidapa Benjathatchaporn,Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plt.Off.Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

June 2, 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างสูงในการให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข อันเป็นผลทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน โดยเฉพาะ คณะอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ดร.มลิวัดย์ ประดิษฐ์ธีระ ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์ ดร.จิตภา เบญจชัยพร และ ดร.นवलอนงค์ พันธุ์มณี ที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ตลอดช่วงการทำวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณ คุณแม่และทุกคนในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนในทุกๆด้าน และ เป็นกำลังใจ มาโดยตลอดจนจบการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ดร. เจริญศรี พันปี อาจารย์พิเศษและผู้แต่งหนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นายอารักษ์ พัฒนถาวร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 นางสุดใจ สละตัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนตะโกดอนหญ้านาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/นายกเทศมนตรี/หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกแห่ง รวมทั้งคณะครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กนกวรรณ มีศิริ

ผู้วิจัย

5608085 : สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การจัดการศึกษาปฐมวัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.

กนกวรณ มีศิริ: การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (PARTICIPATORY ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.จิตดา เภยจรัชพร, 186 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวน 175 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ได้จากแบบสอบถามโดยภาพรวม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.62, SD=0.97$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=3.58, SD=0.94$) อย่างไรก็ตาม พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x}=3.43, SD=1.07$) และการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ($\bar{x}=3.20, SD=1.06$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x}=3.80, SD=0.94$) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{x}=3.70, SD=0.94$) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{x}=3.57, SD=0.94$) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{x}=3.13, SD=1.03$) และด้านบุคลากร ($\bar{x}=2.94, SD=1.24$) ตามลำดับ

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

5608085 : MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.ED.

(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEY WORDS : PARTICIPATORY ADMINISTRATION, EARLY CHILDHOOD

EDUCATION MANAGEMENT, CHILD DEVELOPMENTCENTERS.

KANOKWAN MEESIRI: PARTICIPATORY ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER THE DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE. THESIS ADVISOR: JIDAPA BENJATHATCHAPORN, Ph.D.186 p.

The purposes of this research were to study the participatory administration in early childhood education management of child development centers under the department of local administration Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The sample group was child development centers under the department of local administration Phra Nakhon Si Ayutthaya province consisted of 175places. The research instruments was a rating scale questionnaire. The data have been analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the study indicated that overall of the participatory administration in early childhood education management of child development centers under the department of local administration Phra Nakhon Si Ayutthaya province findings revealed that the participate administration of benefits was at a high level ($\bar{x}=3.62,SD=0.97$), the participation in decision making ($\bar{x}=3.58,SD=0.94$), the participation administration in the evaluation ($\bar{x}=3.43,SD=1.07$) and the participation administration in operation were at medium level. The overall operation of early childhood development centers and academic and curricular activities($(\bar{x}=3.80,SD=0.94)$ ($\bar{x}=3.70,SD =0.94$))were at a high level ; building , environment and safety ($\bar{x}=3.57,SD=0.94$) were at medium level , the network promotion of an early childhood development ($\bar{x}=3.13,SD =1.03$) were on so and personal ($\bar{x}=2.94,SD=1.24$) respectively.

Student's Signature

Thesis Advisor's Signature.....

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
1.3 คำถามการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดของการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 คำนิยามศัพท์	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหาร	8
2.2 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	11
2.3 ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม	33
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	49
2.5 แนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	56
2.6 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	62
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีการวิจัย	107
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	107
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	107
3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ	109
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	109
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	110
บทที่ 4	
ผลการวิจัย	111
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีสัญลักษณ์	111
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	111
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
บทที่ 5	
สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	136
5.1 อภิปรายผล	138
5.2 ข้อเสนอแนะ	142
5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	143
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	143
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	156
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย	
ภาคผนวก ข	
ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	166
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	
ประวัติผู้วิจัย	186

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผู้วิจัยได้สรุปการสังเคราะห์แนวคิดได้ดังนี้	106
3.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	108
4.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	113
4.2 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	113
4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	114
4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยภาพรวม	116
4.5 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	117
4.6 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ	119
4.7 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	121
4.8 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านประเมินผล	123
4.9 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม	125
4.10 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	126
4.11 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร	128
4.12 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	130
4.13 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	132
4.14 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	134

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า	
1.1	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2.1	การแสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ	15
2.2	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	18
2.3	บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ขั้นของอาร์นสไตน์	21
2.4	รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff	25
2.5	องค์ประกอบพื้นฐานในการบริหารจัดการเครือข่ายและการมีส่วนร่วม	31
2.6	แนวทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา	33
2.7	กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่การศึกษา	45
2.8	โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	50
2.9	การแสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	51
2.10	โครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหาร	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุไว้ในหมวด 1 มาตรา 8 และมาตรา 9 (6) ที่ระบุไว้ว่า กระบวนการจัดการศึกษาควรมีส่วนร่วมของ บุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ สถาบันสังคมอื่น และหมวด 4 มาตรา 29 ระบุให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษามีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน เช่นเดียวกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาควรเน้นให้สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชน โดยพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก เป็นต้น

จากการศึกษาสภาพปัญหาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550 – 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 15) ซึ่งพบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ยังมีการขาดการบูรณาการของงานด้านต่างๆ ได้แก่ สุขภาพ การศึกษา การปกป้องคุ้มครอง ความมั่นคงทางสังคม สวัสดิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการขาดการมีส่วนร่วม การประสานกับครอบครัว ชุมชน สังคมอย่างมีประสิทธิภาพและจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาเอกสารของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551:1) ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพบปัญหาว่า ในระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา พบว่า การศึกษาปฐมวัยมีเด็กได้รับบริการทางการศึกษาที่ยังขาดความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นการพัฒนาบทบาทของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาตามวัยอย่างเหมาะสมและเต็มศักยภาพของแต่ละคนและต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดรวมทั้งได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อสามารถจัดการศึกษาได้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า ในการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา ซึ่งแนวนโยบายเน้นให้มีการพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 - 5 ปี โดยให้ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากเหตุผลข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น สถานศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองหรือชุมชนในสังคมได้มีความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากันตั้งแต่แรกเริ่ม นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นองค์กรเล็กๆที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด การพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ย่อมเกิดจากการประสานความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นและผู้ปกครอง การเร่งสร้างศรัทธาให้พ่อแม่ยอมรับและเข้าใจถึงการสร้างความสัมพันธ์ของการเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ใฝ่ระวังและส่งเสริมการพัฒนาเด็กในด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น การเชิญคนในชุมชนให้มาเป็นวิทยากร รวมทั้งระดมทุนหรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้น ครอบครัว ชุมชน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนจึงมีความสำคัญในการสร้างเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้มีการพัฒนาเด็กได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคนและเป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป (เขาวพา เตชะคุปต์และคณะ, 2550: 86)

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 41 และมาตรา 42 มีบทบัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 4 และมาตรา 5 ไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของสิทธิและหน้าที่ กล่าวคือ รัฐมีสิทธิและหน้าที่ที่ต้องจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดตั้งโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรและการจัดงบประมาณให้เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยปรับบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน สมาคม องค์กรต่างๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมความเข้มแข็งให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและมีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียน โดยมีหน่วยงานในสังกัดตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ จำนวน 3 สำนัก 6 กอง 1 สถาบัน 2 กลุ่ม ซึ่งเทียบเท่ากองและมีสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นหน่วยงานกระจายในส่วนภูมิภาค กระจายอยู่ในจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2555)

จากความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยพบว่า มีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์กรด้านการศึกษาอื่นมากพอสมควร แต่พบว่า มีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีงานวิจัยจำนวนไม่มากนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

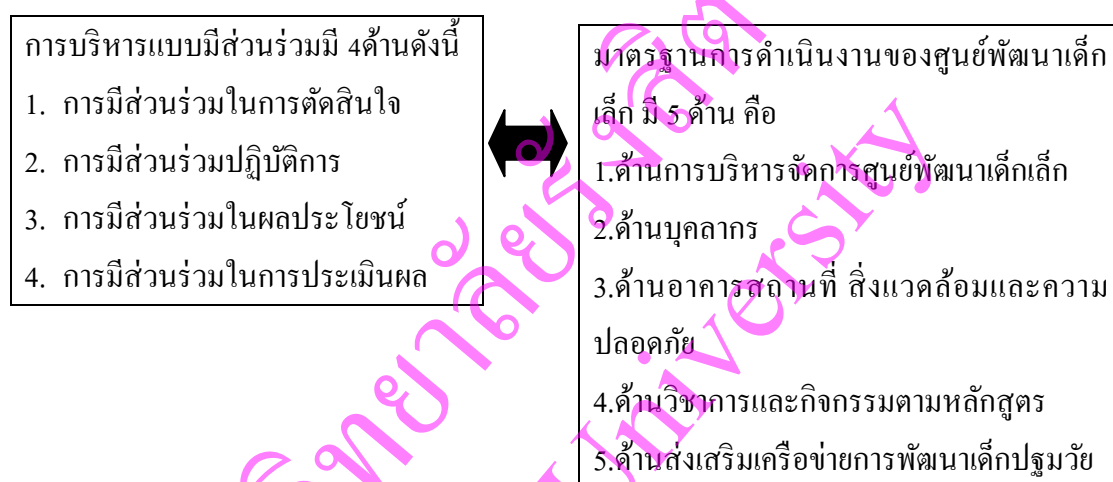
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 คำถามการวิจัย

สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้มีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีช่วงระยะเวลาในการวิจัย ได้แก่ เดือนสิงหาคม 2557 – เดือนกุมภาพันธ์ 2558

1.6 คำนิยามศัพท์

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อความเข้าใจตรงกันในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารที่กำหนดในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในด้านการบริหารงาน มี 4 ระดับ ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการกำหนดนโยบาย หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร สนับสนุนทรัพยากรการจัดสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับบริการด้านความรู้ ด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตร-หลาน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เด็กเล็ก หมายถึง เด็กอายุ 2 - 3ปี ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 2 ปี จนถึงอายุ 3 ปี 11 เดือน 29 วัน ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง หัวหน้าศูนย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำและรับผิดชอบการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2)ด้านบุคลากร 3)ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5ปี

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมกว้างขวางเป็นพื้นฐานของการศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากครูผู้ดูแลเด็กเพื่อปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

ชุมชน หมายถึง ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบล

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) ทำให้ทราบข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- 2.3 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2.6 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของการบริหารทั้งนักวิชาการภายในประเทศ และต่างประเทศ

นักวิชาการภายในประเทศได้ให้ความหมายของการบริหารดังนี้

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ให้ความสำคัญและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2551-2555 กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

- 1) การรับฟัง ความคิดเห็น มีการให้ ข้อมูล ข่าวสาร การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

แก่ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องโดยช่องทางเว็บไซต์ของโรงเรียน จดหมายข่าว หรือการประชุมเป็นต้น

- 2) การให้ข้อมูลรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 3) การร่วมตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอก ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการตัดสินใจและตัดสินใจ
- 4) การพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนภายนอก ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้รับการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วม

ศุภลักษณ์ เศษระพานิช (2550: 63) ได้กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับระบบการบริหาร ไว้ว่า หมายถึงชุดหรือกลุ่มขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันตามหน้าที่หรือกระบวนการทางการบริหารที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การนำและการควบคุม โดยกระบวนการเหล่านี้ ต่างก็ใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การและหากพิจารณาองค์การในฐานะระบบขององค์การจะประกอบด้วยระบบย่อยต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันคือ ระบบย่อยเกี่ยวกับงาน(ด้านเทคนิค)และทรัพยากรระบบย่อยด้าน โครงสร้างระบบย่อยด้านคนและระบบย่อยด้านการบริหาร โดยระบบย่อยด้านการบริหารประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 39ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 20)

- 1) การบริหารงานด้านวิชาการ
- 2) การบริหารงานด้านบุคลากร
- 3) การบริหารงานด้านงบประมาณ
- 4) การบริหารงานทั่วไป

การบริหารจัดการในสถานศึกษาประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ประเภท ดังนี้ (हन พินธุพันธ์: ม.ป.ป)

- 1) การบริหารวิชาการ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในการทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล การวัดผลและการนิเทศการสอน เป็นต้น

2) การบริหารทั่วไป เป็นการบริหารงาน ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ที่บ้าน ที่ชุมชนและ เผยแพร่แก่คนรอบข้างคนในชุมชนด้วยการช่วยแก้ปัญหาในชุมชน การให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น และเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการต่างๆ เป็นต้น

3) การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินงาน ที่เกี่ยวกับบุคคล เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลมาทำงานหรือมาเป็นครู การจัดบุคคลเข้าทำงาน การบำรุงรักษาและการสร้างเสริมกำลังใจในการทำงานการพัฒนาบุคคลและการจัดบุคคลให้พ้นจากงาน เป็นต้น

4) การบริหารงบประมาณ เป็นการดำเนินงาน ที่เกี่ยวกับงานการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาล และงานบริการต่างๆ เป็นต้น

นักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของการบริหารดังนี้

Peter F. Drucker (1995 อ้างถึงในเยาหวา เตชะคุปต์และคนอื่นๆ, 2550: 161) ให้ความหมายว่าการบริหาร คือการนำหลักการมาใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยให้ผู้อื่นดำเนินการต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์แทนตน

Hersey Blanchard and Johnson (2001 อ้างถึงในเยาหวา เตชะคุปต์และคนอื่นๆ, 2550: 161) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคล ซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่างๆ งบประมาณและเทคโนโลยี เพื่อที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายการบริหาร

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยมีการวางแผน กำหนดนโยบายและการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ให้ไปถึงเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการที่ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553: 37) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

สมศักดิ์ พรหมเตื้อ (2551 : 34) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การกำหนดเป้าหมายให้ประชาชนได้มีบทบาทมากขึ้นถึงขั้นสามารถเป็นต้นแบบการพัฒนาโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการนำพาประชาชนให้หลุดพ้นจากการที่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับผลจากการพัฒนาแต่เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ได้กระทำร่วมกระบวนการเปลี่ยนแปลงและเข้าสู่ภาวะทันสมัยเพราะมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของตน

รุ่งทิพย์ ตั้งพาณิชย์ (2551 : 11) สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม มีความสำคัญทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์กรเกิดความรู้สึกผูกพันเป็นการสร้างคุณภาพการเชื่อถือขององค์กรและความมั่นใจให้ประชาชนและบุคคลผู้มีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชนและโรงเรียน

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจและได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิก

ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมยศ อัมพันธ์ (2550:43) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่มีผู้ส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการเพื่อนำผลไปสู่เป้าหมายวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้

องค์การอนามัยโลกและUNICEF (อ้างถึงในปีตี เค็มสมบูรณ์ 2550: 22) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมคือ การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจ ใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำในกลุ่ม

ไพโรจน์ มินสาคร (2550: 52) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่ามีประโยชน์ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความคิดได้มากกว่าเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ระดมความคิดและอภิปรายร่วมกัน
- 2) การมีส่วนร่วมให้การบริหารมีผลทางจิตวิทยา
- 3) การเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์การทำงานร่วมกันตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- 4) ผู้ร่วมงานจะมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อองค์กรมากขึ้น

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) (2550:16-17) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการและตัดสินใจปฏิบัติการ
- 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากร การบริหารการประสานความร่วมมือ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากร การบริหารการประสานความร่วมมือ
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

สมยศ อัมพันธ์ศิริ (2550:45) ได้สรุปการมีส่วนร่วมมีความสำคัญและความจำเป็นคือ ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับปัญหาช่วยแก้ปัญหาลดความขัดแย้งได้ผลงานตามความต้องการที่แท้จริงและทุกส่วนพึงพอใจกับผลงาน

นักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

Kotze , Du Plessis (2003) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนของนักเรียนนั้น ตัวนักเรียนเองก็เปรียบดังผู้ร่วมผลิตด้านการศึกษา ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาก็สามารถเข้าใจถึงระดับความพอใจ คุณภาพและคุณค่าทางความคิดได้ด้วยตนเองนักศึกษา จะทำอย่างไรเพื่อจะทำให้หน้าที่ยุติร่วมผลิตด้านการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากผลงานวิจัยด้าน การตลาดที่ยอมรับกันมาอย่างยาวนาน ส่วนสำคัญของการมีส่วนร่วมของการมีบทบาทบริการลูกค้า และมีข้อมูลและบทสรุปจากการแลกเปลี่ยนความคิดของลูกค้าและการมีส่วนร่วมของการจัดการ บริการ นำเสนอแบบจำลองใหม่ของแบบทดสอบการแลกเปลี่ยนความคิด

White (1999: 5) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะ ไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่ 2 มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจ มิติที่ 3 มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และ มิติที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Gustavo (1992: 4) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมนั้น โดยทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่า หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในบางสิ่งบางอย่างแต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการการเปลี่ยนแปลง ในภาพรวม

United Nation (1981: 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสมาชิกในสังคมที่กว้างกว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนารวมทั้งมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

Davis (1972) ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นและรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

Arnstien (1969: 219) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมามีใช้เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉยๆ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยขอสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่มาร่วมตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็มีส่วนร่วมช่วยให้งานสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1)ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2)ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3)ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และ 4)ด้านมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

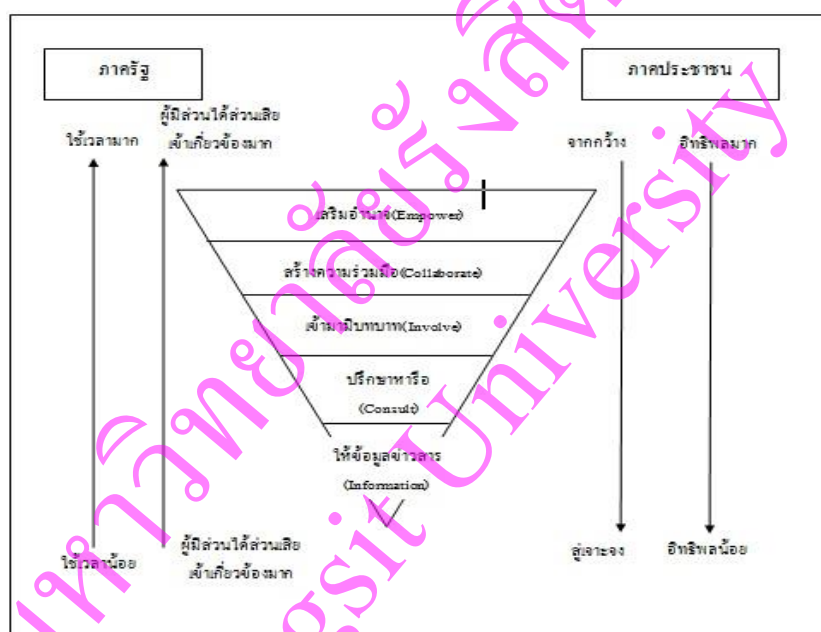
มีนักวิชาการหลายสาขา ได้พยายามศึกษาจำแนกลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมไว้หลายแบบโดยใช้เกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกัน

กิตติชัย การโสภ (2536: 160-182) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้ คือ

- 1) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
- 2) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 3) มีส่วนร่วมในการวางแผน
- 4) มีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- 5) มีส่วนร่วมในการควบคุมหรือตรวจสอบ
- 6) มีส่วนร่วมในการเสียสละเงิน
- 7) มีส่วนร่วมในการเสียสละแรงงาน
- 8) มีส่วนร่วมในการเสียสละวัสดุอุปกรณ์
- 9) มีส่วนร่วมในการประชุม
- 10) มีส่วนร่วมเป็นวิทยากร

2.2.3 ขั้นตอนและระดับการมีส่วนร่วม

ประยูร อัครบวรและคนอื่นๆ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายเป็นการประสานความร่วมมือกัน การดำเนินการจะต้องให้สมาชิกเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมจะเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือตนเองได้ ถือเป็นความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วม (Participation) ของสมาชิกในเครือข่ายที่มีเป้าหมายคือ การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 การแสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ

ที่มา: ประยูร อัครบวรและคนอื่นๆ, 2553

ถวิลวดี บุรีกุล (2552 : 21-24) ได้กล่าวถึง วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุดออกเป็น 7 ระดับและจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมากและยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใดจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1) ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการแต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการและการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคลและหอกระจายข่าว เป็นต้น อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชนจึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วยยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ การให้ข้อมูลแก่ประชาชนจะต้องให้อย่างทั่วถึงถูกต้อง เทียบตรง ทันการณ์ เข้าใจได้ง่ายและไม่มีค่าใช้จ่ายมาเป็นอุปสรรคในการได้รับข้อมูลนั้น

2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชนเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและประเดิมในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น อนึ่งการรับฟังความคิดเห็นนี้จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็ต่อเมื่อประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียง

3) ระดับการปรึกษาหารือเป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนเป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชนเพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการเปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็นโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ อาทิ การสนทนากลุ่มและประชาเสวนา เป็นต้น

4) ระดับการวางแผนร่วมกันเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือกล่าวคือเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้นมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการและผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม

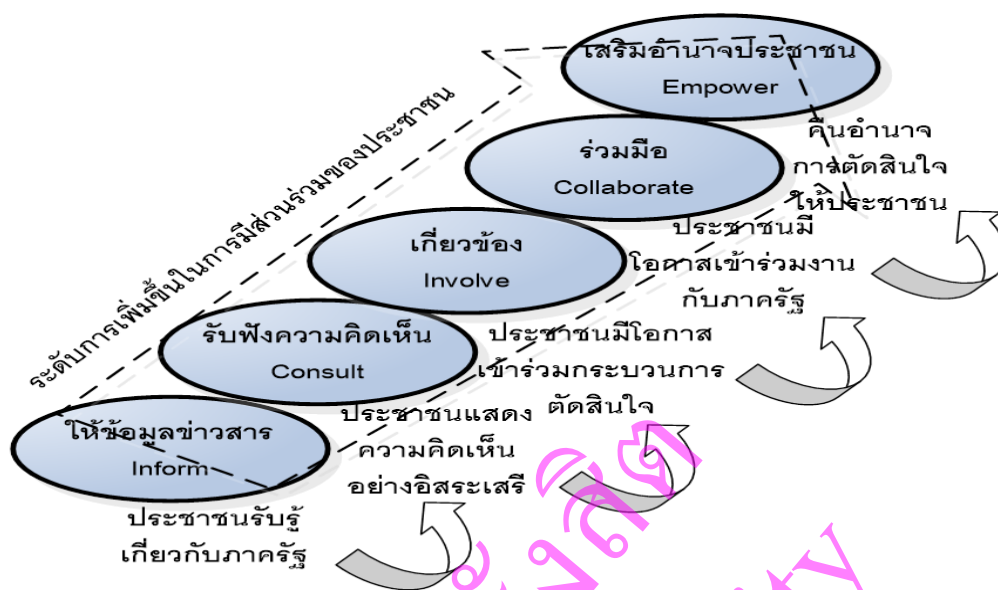
5) ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการเป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตามโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6) ระดับร่วมติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อยแต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถมาคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้รูปแบบของการติดตาม ตรวจสอบหรือประเมินผลอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้ง คณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายการสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจ เพื่อให้ประชาชนประเมินการประเมินผลนี้มีความสำคัญมากเพราะจะมีผลกระทบต่อการศึกษา จัดสรรประโยชน์ การยุติหรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

7) ระดับการควบคุมโดยประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ทั้งนี้การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นๆ ไปได้จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับต่างๆก่อนจึงจะทำให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิผล เพราะหากปราศจากข้อมูลประชาชนจะทำหน้าที่ร่วมให้ความเห็นปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบได้อย่างไรในการจะแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้การให้ความเห็นที่เหมาะสมอาจดำเนินการหลังจากได้มีเวลาศึกษาข้อมูลมาแล้วรูปแบบการ รับฟังความคิดเห็น อาทิ การสำรวจโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การรับฟังผ่านเวทีประชาชน ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ จดหมายหรือกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น เพื่อช่วยให้เข้าใจระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ความแตกต่างและเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในแต่ละระดับได้ง่ายยิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติรัฐธรรมนูญระดับการมีส่วนร่วม

- 1) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร
- 2) การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ
- 3) การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท
- 4) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ
- 5) การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชนดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ที่มา: ประยูร อัครบวรและคนอื่นๆ, 2553

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543 : 149 - 163) ได้แก่ การจำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ : ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน : จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ : ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้นจาก ความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล : การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

- 1) มีส่วนร่วมในการศึกษาและ ค้นหาปัญหาและ สาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน
- 2) มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไข ปัญหา
- 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
- 4) มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางวิชาการมีหลากหลายตัวแบบในที่นี้ใช้ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (IAP2 – International Association for Public Participation) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)
- ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (To Consult)
- ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท (To Involve)
- ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (To Collaborate)
- ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower)

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร ข่าวสารถือเป็นการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับเริ่มต้นแต่เป็นระดับที่สำคัญเพราะเป็นก้าวแรกของการที่สถานศึกษาจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น โดยวิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ของสถานศึกษาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุชุมชนการจัดนิทรรศการนอกสถานศึกษาจดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับปรึกษาหารือเป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการของสถานศึกษาด้วยวิธีต่างๆเช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาทเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจและความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของสถานศึกษา เช่นการประชุมเชิงปฏิบัติ วิจารณ์ประเด็นนโยบายสาธารณะประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประเด็นนโยบาย เป็นต้น

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นส่วนหนึ่งกับสถานศึกษาในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นกิจกรรมทางการศึกษาต่างๆ เป็นต้น

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 9 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ร่วมคิดวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

ขั้นที่ 2 ร่วมสร้างความตระหนักแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์เพื่อการพัฒนา

ขั้นที่ 4 ร่วมสร้างทีมงาน แบ่งหน้าที่ กระจายอำนาจ

ขั้นที่ 5 ร่วมพัฒนาทีมงานและบุคลากร

ขั้นที่ 6 ร่วมดำเนินการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์

ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้

ขั้นที่ 8 ร่วมประเมินผลความสำเร็จ

ขั้นที่ 9 การประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้

Armstien (1969: 215-217 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, 2540: 18) เห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจ และมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใดซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย

(Democratic Leadership) ว่ามีสูงหรือต่ำ อาร์นสไตน์ ได้ใช้อำนาจการตัดสินใจ เป็นเกณฑ์ในการ บ่งบอกการมีส่วนร่วมโดยสรุปเป็นขั้นบันได (Participation Ladder) 8 ขั้น และ ใน 8 ขั้น จัดได้เป็น 3 กลุ่ม หรือ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม
- 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี หรือร่วมเพียงบางส่วน
- 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก ดังรูปที่ 2.3

8.ขั้นควบคุมโดยประชาชน (Cluzen control)	} การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็น ของประชาชน การมีส่วนร่วมแท้ (Degree of Cluzen power)
7.ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (Delegates power)	
6.ขั้นเป็นหุ้นส่วน (Partnership)	
5.ขั้นปลอบใจ (Placation)	
4.ขั้นปรึกษา (Consultation)	} การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม หรือ การมีส่วนร่วมบางส่วน (Degree of Tokenism or partial participation)
3.ขั้นรับฟังข่าวสาร (Informing)	
2.ขั้นบำบัดรักษา (Therapy)	} การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม (Pseudo- participation or Non- participation)
1.ขั้นถูกจัดกระทำ (Manipulation)	

รูปที่ 2.3 บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ขั้นของอาร์นสไตน์

ที่มา: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 48

Hoy และ Tarter (2008) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารด้านการตัดสินใจไว้ 5 แบบ คือ

- 1) นักบูรณาการ (Integrator) ผู้บริหารแบบนี้สามารถไกล่เกลี่ย ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความคิดเห็นแย้งเบน เพื่อให้ประนีประนอมและสามารถตัดสินใจแบบตกลงร่วมกันได้

2) นักประชาธิปไตย (Parliamentarian) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างกว้าง โดยปกป้องเสียงข้างน้อยไว้ด้วยแล้วนำไปสู่การตัดสินใจโดยกระบวนการประชาธิปไตย

3) นักการศึกษา (Educator) ลดข้อขัดแย้งโดยการอภิปรายเหตุผล เปิดโอกาสให้กลุ่มอภิปรายแล้วร่วมกันตัดสินใจตามประเด็นสำคัญของเรื่อง

4) นักเจรจาหว่านล้อม (Solicitor) ผู้บริหารจะขอคำแนะนำจากผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความเชี่ยวชาญแล้วผู้บริหารให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงประเด็นกับปัญหา การตัดสินใจอยู่ภายใต้การหว่านล้อมของผู้บริหาร

5) ผู้จัดการ (Director) ผู้บริหารตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียวเนื่องจากผู้ได้บังคับบัญชาไม่มีความเชี่ยวชาญและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียแบบนี้เป้าหมายจะต้องมีประสิทธิภาพกระบวนการตัดสินใจจึงนับได้ว่าเป็นบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำในการพิจารณาสั่งการอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพจากการศึกษาของ Coch และ French ในปี 1948 แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มผลผลิตอย่างมากในระบบของธุรกิจและได้มีนักวิชาการนำมาตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารการศึกษา

ผลการศึกษาก็คือการให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสรุปได้ดังนี้ (Hoy and Miskel 1996: 289)

1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป็นองค์ประกอบสำคัญของ การสร้างขวัญ กำลังใจและความกระตือรือร้นของครู

2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งผลต่อความพึงพอใจในเชิงบวกต่อวิชาชีพครู

3) ครูมีความพึงพอใจผู้บริหารที่ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4) ครูไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกเรื่องหากมีส่วนร่วมมากไปอาจเกิดความเสียหายได้

5) บทบาทและหน้าที่ของครูและ ผู้บริหารในการตัดสินใจ ต้องขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละปัญหาอย่างไรก็ตามกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร จะต้องพิจารณาองค์ประกอบทั้งด้านข่าวสารข้อมูล (Information) ความเกี่ยวข้อง (Relevance) ความเชี่ยวชาญและรอบรู้ (Expertise) พันธสัญญา (Commitment) การมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ของผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและสถานการณ์แวดล้อมที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะต้องตัดสินใจรวมทั้งการบรรลุเป้าหมาย (Goal) ที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จเพื่อทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นก่อให้เกิดความมั่นใจว่างานจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

Davis, 1972: 116-117 ได้เสนอแบบเครื่องมือของการควบคุม (Types of Controls) สำหรับผู้นำ 3 แบบ โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1) การควบคุมระดับต่ำ (Low-Level Controls) โดยวิธีฝึกอบรม / บังคับและสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

2) การควบคุมระดับกลาง (Middle-Level controls) โดยวิธีจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างความเป็นผู้ดำเนินการแก้ปัญหา

3) การควบคุมระดับสูง (High-Level Controls) โดยวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งหมดขององค์กรเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้สนับสนุนผู้บริหารระดับเหนือและสาธารณชน ดังนั้นการควบคุมการปฏิบัติงานจึงเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการที่ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่หน่วยงานกำหนดไว้

นอกจากการจำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมตามแนวดังกล่าวการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา : ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุดเพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองได้ กิจกรรมต่างๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น แต่อาจมองปัญหาไม่ได้เด่นชัดเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจึงเสมือนกระจกเงาผู้คอยสะท้อนภาพให้ชุมชนมองเห็นและวิเคราะห์ปัญหาได้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม : การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปนี้ที่ขาดไม่ได้หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไวก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเองการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาพัฒนาประสบการณ์ของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน : ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบทอย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้และในหลายๆ แห่งก็สามารถที่จะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลายๆ ประเภทได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดค้นทุนให้กับตนเองในการดำเนินงานและจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะจะมีความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุนและการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอกจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนักและการบำรุงรักษาจะไม่เกิดขึ้นเพราะรู้สึกว่าจะไม่ใช่ชุมชน นอกจากนั้นการร่วม

ปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิดและเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน : ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งอีกเหมือนกันเพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอกชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการที่ทำไปนั้นได้รับผลดีได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีผู้ได้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆแต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็นการประเมินแล้ว ยังแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินและเป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่นำเสนอข้างต้นนั้นจะเห็นว่าแนวคิดของโคเฮนและอัสฮอฟเป็นแนวคิดที่เป็นระบบมากที่สุดส่วนแนวคิดของ อคิน รพีพัฒน์ นั้นเป็นแนวคิดที่ได้จากประสบการณ์ภาคปฏิบัติในประเทศไทยและมีความสอดคล้องกับบริบททาง การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของไทย ดังนั้นเมื่อผสมผสานแนวคิดเชิงทฤษฎีของ โคเฮน และอัสฮอฟเข้ากับแนวคิดภาคปฏิบัติของ อคิน รพีพัฒน์(2547 : 49)แล้วสามารถจำแนกประเภทการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มในขั้นริเริ่มโครงการ : เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนโครงการพัฒนา : เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ เป็นต้น

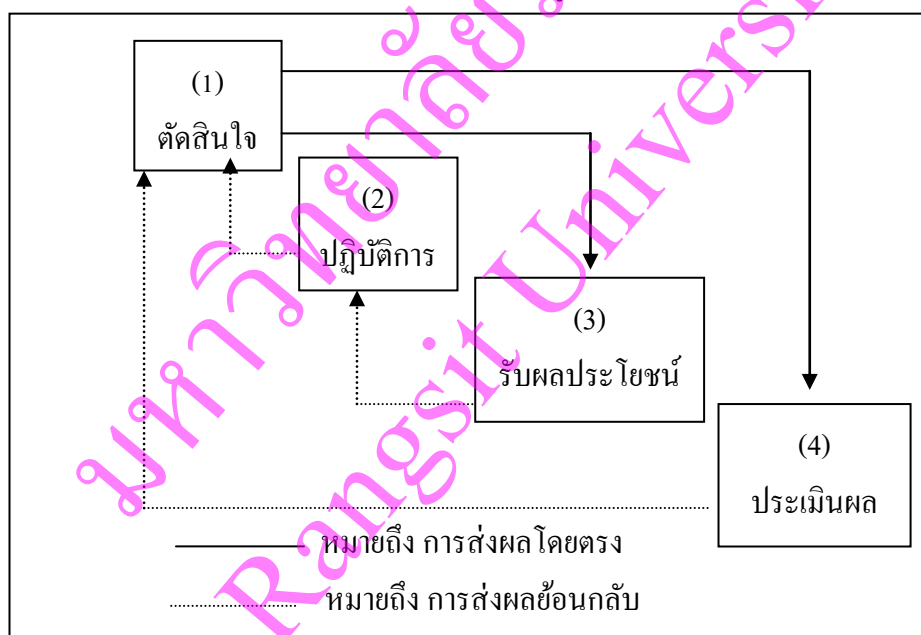
ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ : เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือโดยการ บริหารงานและประสานงานตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลที่เกิดจาก โครงการพัฒนา: เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการหรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพหรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลก็ได้

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา : เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่พวกเขาดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอดของโครงการ

2.2.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980: 222) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

ที่มา : Cohen and Uphoff, 1980:222

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในการบริหาร แม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญต่อการบริหารงานตามวิทยาการสมัยใหม่และนักบริหารทุกองค์กรต่างต้องการให้เกิดบรรยากาศการทำงานเช่นนี้ก็ตามแต่บรรยากาศเช่นนี้มีใช้จะเกิดขึ้นได้ง่ายๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความปรารถนาร่วมกันที่จะให้เกิดการมี

ส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจึงจะเกิดขึ้นได้ในขณะเดียวกันถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายไม่พึงปรารถนาจะให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมย่อมจะไม่มีทางเกิดขึ้นได้ จึงกล่าวได้ว่าปัจจัยทั้งสองดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้บริหารหรือผู้นำ นับว่าสำคัญที่สุดเป็นอันดับแรก เพราะถ้าหากว่าผู้บริหารไม่มีความต้องการที่จะให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมแล้วก็จะยากที่จะเกิดบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยแม้ว่าผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะเรียกร้องก็ตามแต่ถ้าผู้บริหารมีบุคลิกและปรารถนาที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมแล้วการมีส่วนร่วมในการบริหารย่อมเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายนอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานเพราะการจะนำวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้นั้นมีมิใช่จะใช้ได้ทุกสถานการณ์บางครั้งนำไปใช้กับองค์กรหนึ่งแล้วเกิดความสำเร็จแต่เมื่อนำไปใช้กับอีกองค์กรหนึ่งอาจไม่ประสบผลสำเร็จก็ได้ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ เช่น เวลา สถานที่ ภาวะผู้นำสถานการณ์ วิธีชีวิตของคนแต่ละสังคม เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องตระหนักในเรื่องเหล่านี้และพิจารณาว่าในสถานการณ์ใดควรจะใช้เทคนิคการบริหารแบบใด

2) ผู้ปฏิบัติหรือผู้ตาม แม้ว่าผู้บริหารปรารถนาจะให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานเพียงใดไม่ว่าจะสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยหรือออกคำสั่งก็ตามแต่หากผู้ปฏิบัติหรือผู้ตามไม่เต็มใจไม่สนใจหรือไม่เห็นความสำคัญการมีส่วนร่วมในการบริหารก็จะไม่เกิดดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น ทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้เกิดผลงาน องค์กรจะอยู่ได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับพนักงานหรือผู้ตามถ้าหากไม่ร่วมมือไม่ทุ่มเทการทำงานให้แก่องค์กร องค์กรก็ต้องสิ้นสลายและเมื่อนั้นทุกคนในองค์กรก็จะหมดงานทำเช่นนี้เป็นต้น ถ้าหากผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ตามเข้าใจในวัตถุประสงค์ก็จะให้ความร่วมมือและทุ่มเทกำลังสติปัญญาความสามารถเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรเพราะ โดยธรรมชาติของมนุษย์ต่างก็มีความรักและความผูกพันกับองค์กรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การตบมือข้างเดียวไม่ดังฉันใดเปรียบได้กับผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีการประสานความร่วมมือกันฉันนั้น ดังนั้นทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องมีความตระหนักร่วมกันในเรื่องสำคัญดังกล่าวผู้บริหารมีหน้าที่ใช้กลยุทธ์ในการสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน เมื่อบุคคลมีโอกาสดังกล่าวแสดงความสามารถในศักยภาพของตนร่วมกำหนดเป้าหมายหรือร่วมตัดสินใจในการทำงานย่อมจะทำให้เกิดการผูกมัดในเชิงจิตวิทยา (Psychological Commitment) และจะเป็นพลังใจให้เกิดความกระตือรือร้นให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายมากไปกว่านั้นและจะเป็นผลให้องค์กรมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไป ผลของการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร กำหนดปัญหาและความ

ต้องการของตนเองและการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ถ้าหากสามารถบริหารการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมแล้ว การบริหารงานก็จะเกิดผลดีมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้าม หากเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากจนเกินไปก็จะทำให้เกิดข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลากหลายจนเกินขอบเขตซึ่งจะทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถดำเนินการอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน ไม่ว่าจะการมีส่วนร่วมนั้นจะกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อมตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบลักษณะใดๆก็ตามจะปรากฏผลเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

_____ หมายถึง การส่งผลโดยตรง

----- หมายถึง การส่งผลย้อนกลับ

เจเลียว นูริภักดีและคณะ (2545 : 115) กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่า เป็นต้น
- 2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายลงว่าต้องการอะไร โดยที่รัฐไม่รู้ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมก็เพียงแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น
- 3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์โดยการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหาความต้องการ การตัดสินใจในแนวทางการแก้ปัญหาและการเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 110) กล่าวไว้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ

- 1) รูปแบบของการมีส่วนร่วมอาทิเช่นเป็นการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะเกรงใจใคร หรือถูกบังคับเข้ามาทำงานเพราะมีสิ่งจูงใจเฉพาะหน้า เช่น ถ้ามาช่วยขุดดินสร้างเขื่อนจะได้รับของแจก เช่น ปลากระป๋องชาดีน คนละ 1 กระป๋องหรือเข้ามามีส่วนร่วมโดยเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นและอยากเข้าร่วมทำเพราะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ระยะยาวให้กับตนเอง
- 2) ช่วงในจังหวัดใดที่คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในงานที่รัฐบาลจัดขึ้นเช่น โครงการสร้างงานในชนบทที่เคยทำด้วยกัน สามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนา ตามแผนการประเมินผลงาน กิจกรรมการพัฒนาการ

ลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ ตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลได้ให้ใช้ ประโยชน์ได้ตลอดปี

รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง ได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนิน โครงการ

2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการ หารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความ คิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน และฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือ กิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ ค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมในพื้นที่นั้นซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

3.1) การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับ ผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบาย ให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับ โครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วย อธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการซึ่งจะต้องมีองค์ ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม ของประชาชนซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจ ได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของ คณะกรรมการที่ เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

4.1) การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ (Constructive Participation) คือการมีส่วนร่วมที่ทั้งสองฝ่ายต่างมองโลกไปในทางที่ดี พร้อมทั้งจะร่วมกันสร้างสรรค์ด้วยการปรับทัศนคติเข้าหากัน เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาและหาข้อยุติต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจบนพื้นฐานที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพึงพอใจ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าและเป็นสิ่งที่สังคมพึงปรารถนา

4.2) การมีส่วนร่วมที่มีความขัดแย้ง (Conflictive Participation) คือการมีส่วนร่วมที่ทั้งสองฝ่ายมีอคติต่อกัน เป็นการมองโลกในแง่ร้าย เมื่อมีโอกาสเผชิญหน้ากันจะพยายามหักล้างความคิดซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการปรับทัศนคติเข้าหากัน จึงยากที่จะหาจุดร่วมให้เกิดความพึงพอใจกันได้ การร่วมมือร่วมใจจึงแอบแฝงไว้ซึ่งความไม่จริงใจต่อกันในการดำเนินกิจกรรม ความขัดแย้งเริ่มตั้งแต่มีคน 2 คนขึ้นไปทำงานร่วมกัน ดังนั้น ที่ใดมีสังคมมนุษย์ที่นั้นย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเสมอ เพราะในแต่ละสังคมมีพื้นฐานหลายอย่างแตกต่างกัน เช่น เพศ วัย ความรู้ ความสามารถ อาชีพ ศาสนา วัฒนธรรม เป็นต้น ประจักษ์ของความขัดแย้งเห็นว่าความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งเลวร้าย ไม่ควรจะหลีกเลี่ยงแต่เราต้องเผชิญกับมันและยอมรับว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดในการแก้ไขปัญหา

จึงกล่าวได้ว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ความขัดแย้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งบางครั้งเป็นไปในทางสร้างสรรค์แต่บางครั้งก็เป็นการทำลาย ผู้บริหารคนใดเข้าใจสมมติฐานและกระบวนการของความขัดแย้งย่อมอยู่ในฐานะได้เปรียบในการแก้ไขปัญหาขององค์กรได้ดี การจัดการความขัดแย้งในภาวะการมีส่วนร่วม การจัดการความขัดแย้งในภาวะของการมีส่วนร่วมในการบริหารนั้นจะต้องพิจารณาว่าเกิดจากปัญหาใด อย่างไรก็สามารถพิจารณาได้ดังนี้

- 1) นโยบายจะต้องมีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้
- 2) จัดหาทรัพยากรในการบริหารให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ
- 3) การแต่งตั้ง การเลือกสรรบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งจะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและให้เกิดความยุติธรรม
- 4) การประนีประนอม
- 5) หลีกเลี่ยงการขัดแย้ง
- 6) ระบบการสื่อความหมายจะต้องชัดเจน
- 7) ปรับเปลี่ยนอารมณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็นให้ไปในทางเดียวกันดังที่กล่าวกันว่า พุดภาษาเดียวกัน

การจะทำให้การบริหารเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาประสบความสำเร็จนั้น Goldsmiths และ Eggers (2004 อ้างถึงในประยูร อัครบวรและคนอื่นๆ, 2553: 35) เสนอองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่

1) การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ องค์ประกอบแรกที่สำคัญในการบริหารในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและมีส่วนร่วมเกิดจากกระบวนการคิดที่ควรต้องเริ่มต้นจากเป้าหมายว่าอยากเห็นอะไรเกิดขึ้นในสิ่งที่ทำมิใช่คิดว่าอยากทำอะไร (Start from the End)

2) การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย สำหรับองค์ประกอบที่ 2 เป็นการเน้นถึงความสำคัญในการออกแบบกำหนดลักษณะการดำเนินงานและการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกในเครือข่ายว่าหากสามารถออกแบบระบบเครือข่ายได้ดี โอกาสที่เครือข่ายจะสามารถดำเนินการและบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ก็มีสูง การออกแบบเครือข่าย คือการตอบคำถามอย่างไร (How?) สมมติว่าสถานศึกษากำลังเปิดให้มีการประกวดราคาสำหรับจัดตั้งเครือข่ายนั้นหมายถึงสถานศึกษากำลังสร้างเครือข่ายที่ยังไม่มีอยู่ในเวลานั้นซึ่งหมายความว่าหน่วยงานจำเป็นต้องคิดบนพื้นฐานที่กว้างขวางขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบ (Mean to the End) การทำสิ่งนี้ให้ถูกต้องจำเป็นต้องรู้ว่าสุดท้ายแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเครือข่ายสามารถย้อนดูได้ว่ามันถูกออกแบบมาอย่างไรตั้งแต่เริ่มแรกโดยการกำหนดแนวทางการบริหารเครือข่ายจะทำให้การออกแบบเกิดโครงสร้างซึ่งทำให้เกิดการสิ้นเปลืองของข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรภายในเครือข่าย เช่นเดียวกับแผนการดำเนินงานที่ดี การออกแบบที่เหมาะสมช่วยให้สถานศึกษาบรรลุนโยบายและเป้าหมายสูงสุดในการปฏิบัติการไม่ว่าเครือข่ายจะจัดการได้ดีเพียงใด ข้อบกพร่องในการออกแบบแม้มีเพียงเล็กน้อยอาจทำให้เสียเวลาและพลังงานของสมาชิกเครือข่ายและทำให้เกิดปัญหาได้

- 3) การบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล
- 4) การประยุกต์ใช้ระบบ IT ในการจัดการเครือข่าย
- 5) การพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

องค์ประกอบพื้นฐานในการบริหารจัดการเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ดังรูปที่ 2.5

รูปที่ 2.5 องค์ประกอบพื้นฐานในการบริหารจัดการเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ที่มา : คัดแปลงมาจาก Goldsmiths และ Eggers 2004 อ้างถึงในประยูร อัครบวรและคนอื่นๆ,
2553:35

นอกจากนี้ การพิจารณาองค์ประกอบของเครือข่ายในด้านของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) มีดังนี้

1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุการณ์เข้าร่วมเครือข่าย อาทิ มีความเข้าใจในปัญหา ร่วมกันมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ร่วมกัน มีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรม บางอย่างร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) เป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกันและการมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกันจะช่วยทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวมีพลังเกิดเอกภาพและช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองความคิดที่แตกต่างลงไปได้ในทางตรงข้าม

3) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefish) เครือข่าย

เกิดจากการที่สมาชิกแต่ละคนมีความต้องการของตนเองแต่ความต้องการให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ข้อจำกัดนี้ทำให้เกิดการรวมตัวของผลประโยชน์ร่วมที่มากเพียงพอจะดึงดูดให้เป็นเครือข่าย ดังนั้นการรวมเป็นเครือข่ายต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกันซึ่งผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งแบบที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders in new Participation) นับเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในเครือข่าย (All Stakeholders in new Participation) เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็งในสถานะของสมาชิกในเครือข่ายจึงควรเป็นไปในลักษณะมีความเท่าเทียมกันในฐานะของหุ้นส่วน (Partner) ของเครือข่ายซึ่งเป็นการสัมพันธ์ในแนวราบ (Relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship)

5) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) การสร้างเครือข่ายต่างเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยเสริมจุดอ่อนอีกฝ่ายหนึ่งจะทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมากกว่า เครือข่ายที่ต่างคนต่างอยู่

6) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) เนื่องจากธรรมชาติข้อจำกัดของเครือข่ายทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ

กระบวนการในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นหลักการในการพิจารณา ดังนี้

1) การจัดเครือข่ายสถานศึกษา ควรจัดตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน

2) การมีผู้ประสานงานที่ดีเพื่อทำหน้าที่เป็นแกนประสานในการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย

3) สมาชิกในเครือข่ายมีความต้องการร่วมกัน โดยการดำเนินการ ให้สมาชิกของเครือข่ายมีกิจกรรม ดังนี้

3.1) การประชุมในแต่ละเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการเมื่อการพบปะหารือกันระหว่างผู้ที่มีความต้องการเหมือนกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ภายในเครือข่ายเดียวกัน

3.2) จัดกิจกรรมให้สมาชิกร่วมกันแสดงความสามารถ ร่วมคิดร่วมกันวางแผนและร่วมกันทำงานหมุนเวียนกันรับผิดชอบภายในเครือข่ายเน้นเครือข่ายแบบสังคมกัลยาณมิตรหรือเครือข่ายสังคมเรียนรู้

3.3) การศึกษาดูงาน หรือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติม ในเรื่องที่มีความสนใจร่วมกัน

4) สมาชิกในเครือข่าย มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สมาชิกในเครือข่ายสถานศึกษา มีจิตสำนึกร่วมกัน เกิดความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคีกลมเกลียวช่วยกันคิด ช่วยกันทำ งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ดังรูปที่ 2.6

รูปที่ 2.6 แนวทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา
ที่มา : ประยูรอัศวินและคนอื่นๆ, 2553

2.3 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.3.1 แนวคิดและความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดและความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายในบริบทที่แตกต่างกันไว้หลายประการดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2553:166) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การตามแนวความคิดของแมกเกรเกอร์ (McGregor) ที่มีความเห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลดีต่อการควบคุมตนเองและการควบคุมตนเองจะช่วยให้บุคคลรู้จักพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในด้านการตัดสินใจ การแสดงออกเทคนิคการควบคุมงาน ตลอดจนทัศนคติและความสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ การบริหารองค์การนั้น นอกจาก

ผู้บริหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในองค์กรแล้วสมาชิกหรือบุคคลในองค์กรเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ องค์กรก้าวหน้าไปได้ด้วยดีการบริหารปัจจุบันจึงพยายามหาวิธีการที่จะให้มีการยอมรับและความ เข้าใจระหว่างผู้บริหารและผู้ที่อยู่ในองค์กร แนวความคิดหนึ่งของการบริหารก็คือ การบริหาร แบบมีส่วนร่วม

ท่านอง ภูเกิตพิมพ์ [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotoknow.org/posts/>, 21 มิถุนายน 2557. กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละ หน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมี ส่วนร่วม เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพใน การพัฒนาเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนา

ศุภชัย ธรรมวงศ์ (2551) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจใช้ความคิด สร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิด จากการบริหารงาน

Chris Argyris (อ้างถึงในเฮียวพา เดชะคุปต์และคนอื่นๆ, 2550: 274) กล่าวว่า การบริหาร แบบมีส่วนร่วม เป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้ผู้ร่วม ปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนา องค์กรที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพัน กับ องค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์กรแล้ว

2) การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจาก จะช่วยกระตุ้นให้ สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้วยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก และความร่วมนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์กรทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน การมี ส่วนร่วมเป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจการยอมรับการสนับสนุนและ ผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3) การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบการที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

ธีระ รุณเจริญ (2550:185) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน รับผิดชอบการบริหารงานบางอย่างเพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

วันชัย โกมลละสุด (2549) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นๆ จะอยู่ในขั้นตอนใดๆก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ข้อจำกัดขององค์กรในกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

สมเดช สีแสง (2547 : 229) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตนซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC)

จารุพงศ์ พลเดช (2546 : 14) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือกระบวนการบริหารของการให้คนในองค์กรหรือทีมงานมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการบริหารงาน

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 69) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545: 10-11) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาส

สมยศ นาวิการ (2545 : 1) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารให้เข้ากับผู้ได้บังคับบัญชาและต้องการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่ใช่เพียงแค่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย

อุทัย บุญประเสริฐ (2543: 26-31) กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1) ความเชื่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ (Assumption about Human Nature)ตามแนวคิดของแมกเกรเกอร์ (Mc Gregor) มี 2 แนวทาง คือทฤษฎี Xและทฤษฎี Y ตามแนวคิดของทฤษฎี X เชื่อว่ามนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี Y เชื่อว่ามนุษย์ มีความขยัน ชอบทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานมีความเหมาะสมและคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็就会有ความรับผิดชอบมากขึ้น

2) ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์กรของโรงเรียน(Concept of School Organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่าองค์กรมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลผลิตเชิงปริมาณเท่านั้นแต่องค์กรเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วย

3) ในด้านรูปแบบการตัดสินใจ(Decision Making Style) การตัดสินใจสั่งการในระดับสถานศึกษาควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่าเพื่อสะท้อนสภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการในอนาคตซึ่งจะต้องระดมสติปัญญาและแนวคิดให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาให้บริหาร โรงเรียนได้สำเร็จอีกทั้งยังสร้างความรู้สึกร่วมกันกับโรงเรียนด้วย

นอกจากนี้ทฤษฎีของ Sergiovanni การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ (อ้างถึงในอุทัย บุญประเสริฐ, 2543: 26-31) ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้

1) แบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ตามทฤษฎีของ Sergiovanni ได้จัดระดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ระดับ คือ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค ภาวะผู้นำด้านมนุษย์ ภาวะผู้นำทางการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์และภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม

2) กลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of Power) ในการบริหารโดยทั่วไป มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ(Source of Power) ของ French และ Raven นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานเป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจจากการบังคับอำนาจตามกฎหมาย อำนาจจากการอ้างอิงและอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ

3) ทักษะเฉพาะในการบริหาร (Management Skills) ทักษะการบริหารแบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์กร เช่น การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ใช้กลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร เป็นต้น

4) การใช้ทรัพยากร (Use of Resources) สถานศึกษามีอำนาจ ในการใช้และ บริหาร ทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้สถานศึกษาได้บริหารงานตามสถานการณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากร งบประมาณ เวลาในการควบคุมและตรวจสอบ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างกำลังใจให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมจะช่วยให้บุคคลสนับสนุนเป้าหมายของกลุ่ม ตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมขององค์การด้วยเทคนิคการบริหาร

การบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่ได้เป็นเครื่องแก้ปัญหการบริหารทุกอย่างได้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีข้อเสียและข้อจำกัดอยู่บ้าง แต่ถ้าหากว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมถูกเข้าใจและใช้อย่างเหมาะสมแล้วการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารให้ดีขึ้นเป็นอย่างมากในที่นี้เราจะเริ่มต้นด้วยการพิจารณาถึงแนวความคิดของประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ทฤษฎีจิตวิทยาและสังคมวิทยาที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเกี่ยวกับ

ความมีประสิทธิภาพและความเหมาะสมของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เหตุผลของการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ

1) ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness and Efficiency) วิธีการหรือเทคนิคการบริหารใดๆต้องบรรลุถึงทั้งความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพของผู้บริหารและองค์การจึงจะเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่มีคุณค่าเนื่องจากว่าค่าทั้งสองถูกเข้าใจผิดบ่อยครั้ง เราจะพิจารณาถึงแนวความคิดทั้งสองอย่างละเอียดในส่วนนี้ความมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเป้าหมาย ความมีประสิทธิภาพตอบคำถามสองอย่างคือ เป้าหมายประสบความสำเร็จหรือไม่เป้าหมายมีความเหมาะสมหรือไม่ความมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความสำเร็จของเป้าหมายในทางกลับกันความมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายของความสำเร็จของเป้าหมายความมีประสิทธิภาพตอบคำถามว่าเราต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าไร (ในแง่ของเงินทุน เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ ปัจจัยจิตวิทยา และอื่น ๆ) ต่อการบรรลุถึงเป้าหมาย ดังนั้นความมีประสิทธิภาพคืออัตราส่วนระหว่างผลผลิตและปัจจัยการผลิตในการพิจารณาถึงคุณค่าของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เราต้องสามารถสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้บริหารและหน่วยงานของพวกเขาทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลเราต้องสามารถกล่าวได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้บริหารบรรลุถึงเป้าหมายที่เหมาะสมโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดถ้าหากว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จอย่างน้อยที่สุดตามเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งของเป้าหมายเหล่านี้แล้ว การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่มีความมีประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นวิธีการที่มีความมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องทำสิ่งสองสิ่ง การบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์การให้ดีขึ้นและการบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องปรับปรุงขวัญและความพอใจงานที่ทำของพนักงานให้ดีขึ้น วิธีการใด ๆ ที่สามารถบรรลุเป้าหมายทั้งสองจะมีความมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายทั้งสองได้

2) พฤติกรรมของบุคคล เราจะพิจารณาว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้องค์การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขวัญและความพอใจงานที่ทำของพนักงานได้อย่างไร ในการพิจารณาสิ่งเหล่านี้เราต้องมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ก่อนเราจะสรุปถึงแนวความคิดบางอย่างที่เป็นพื้นฐานสำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3) การจูงใจ ทำไมบุคคลจึงมีพฤติกรรมตามที่เป็นอยู่ อะไรเป็นสาเหตุทำให้พวกเขามีแบบของพฤติกรรมบางอย่างแต่ละบุคคลที่เราเผชิญและสังเกตเราไม่สามารถตอบคำถามนี้ได้บ่อยครั้ง แต่คำตอบในที่นี้คือบุคคลมีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ พวกเขาจะมีพฤติกรรมบางอย่าง ถ้าหากว่าพวกเขารู้สึกว่าพฤติกรรมดังกล่าวนี้ช่วยให้พวกเขาตอบสนองความต้องการได้

ดังนั้นเราสามารถสันนิษฐานได้ว่าพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากสาเหตุ เหตุผลที่ว่าทำไมบุคคลจึงมีพฤติกรรมตามที่เป็นอยู่ ผู้สังเกตพฤติกรรมของบุคคลบางคนอาจจะมองเห็นผลหรือมองไม่เห็นผลของพฤติกรรมได้ พฤติกรรมอาจจะมึสาเหตุมากกว่าหนึ่งอย่าง ถ้าหากว่าเราต้องการเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลแล้วเราต้องเข้าใจว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้เกิดแบบของพฤติกรรมบางอย่างขึ้นมา นักจิตวิทยาหลายคนได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวนี้ ทฤษฎีที่มีชื่อเสียงแพร่หลายมากที่สุดคือ ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Needs Hierarchy Theory) ของ Abraham Maslow ทฤษฎีของเขาชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการเรียงลำดับตามความสำคัญตามความต้องการระดับแรกคือความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น อาหาร น้ำ การพักผ่อนและที่อยู่อาศัย เมื่อความต้องการเหล่านี้ถูกตอบสนองอย่างเพียงพอแล้วมนุษย์จะให้ความสนใจกับการตอบสนองความต้องการระดับต่อไปคือความปลอดภัยและความมั่นคง มนุษย์ต้องการความคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ ที่มีต่อตัวเขาเอง ความต้องการระดับที่สามคือการมีส่วนร่วมและความรัก เมื่อความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ต้องการความรักและการยอมรับจากเพื่อนของพวกเขา ความต้องการระดับที่สี่ คือ เกียรติยศชื่อเสียง มนุษย์ต้องการสถานภาพและการยกย่องจากบุคคลอื่นความต้องการระดับสุดท้าย คือ ความสมหวังของชีวิตมนุษย์ต้องการเป็นในสิ่งที่พวกเขาสามารถจะเป็นไปได้

สรุปการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารที่ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญพร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและสิ่งสำคัญจะต้องทราบถึงประโยชน์ ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

2.3.2 องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดการบริหารจัดการการศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายของการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วนที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ตั้งแต่การริเริ่มดำเนินงานและดำเนินโครงการ จัดทำงบประมาณ โครงการและกิจกรรมต่างๆจึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทางการศึกษาจะต้อง

ปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวมี 3 ระดับ คือ

1) ระดับองค์การ (Organizational Level) ได้แก่ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรรองรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น ตั้งหน่วยงาน บุคลากร นโยบายหรืองบประมาณด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

2) ระดับสถาบัน (Institutional Level) ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบใหม่ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติงาน การปรับกระบวนการทัศนคติของคนในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานกับประชาชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติงานในลักษณะเครือข่ายมีการออกกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจจนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์การ

3) ระดับบุคลากร (Individual Level) ได้แก่ การสร้างบุคลากรและฝึกทักษะบุคลากรในองค์การให้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานกับประชาชน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะการวิเคราะห์การมีส่วนได้ส่วนเสีย ทักษะการบริหารความขัดแย้งการจัดหลักสูตรอบรมด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

ดวงแก้ว กอแก้ว (2543 : 17) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย การที่ผู้บังคับบัญชาได้ขอความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน

2) การกระจายอำนาจในการบริหาร ได้แก่ การใช้คณะกรรมการและกลุ่มงานเฉพาะกิจในการปฏิบัติงาน การให้อิสระกับพนักงานในการดำเนินงานที่รับผิดชอบ

3) การให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ การให้พนักงานมีสิทธิในการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบโดยไม่ต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนผู้บริหารทุกคนในการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

4) การไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในองค์การ ได้แก่ การมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและมีการมอบหมายให้พนักงานได้ปฏิบัติงานใหม่ ๆ

Swanaburg (1996: 391) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังนี้

1) การไว้วางใจกัน (Trust) ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

- 2) ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment)
- 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and objectives)
- 4) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy)

Bryman (1986: 139) ได้เสนอแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่จะมีผลต่อทัศนคติการปฏิบัติงานและการกระตุ้นใจผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ 4 ประการคือ

- 1) บรรยากาศของการมีส่วนร่วมควรจะต้องทำให้แนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้นและบรรยากาศจะมีลักษณะของความไม่เป็นทางการมากกว่า
- 2) จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเลือกเป้าหมายที่มีคุณค่าดังนั้นผู้บังคับบัญชา ควรเพิ่มเป้าหมายส่วนบุคคล (Individual Goal) กับเป้าหมายของกิจการ (Organization Goal) ให้เท่าเทียมกัน
- 3) ผู้มีส่วนร่วมจะเพิ่มการควบคุมงานมากขึ้นถ้ามีแรงจูงใจและความเป็นอิสระเพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้น
- 4) เมื่อบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเขาจะมี Ego – Involved

Likert (1961: 223) ได้แสดงให้เห็นสาระสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) ผู้บังคับบัญชารับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา
- 2) ผู้บังคับบัญชากระตุ้นใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 3) ระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรมีความคล่องตัวเป็นไปโดยอิสระ
- 4) ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีปฏิกริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผยและโดยกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กรการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร
- 5) การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกระดับขององค์กรเปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
- 6) การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมกันเอง และเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็นหลัก
- 7) ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการพัฒนาพนักงานโดยการฝึกอบรมเพื่อให้งานมีผลงานที่สูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย

ดังนั้นจึงสรุปว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหารองค์กรเป็นอย่างมากเพราะผู้บริหารระดับสูงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารมี

อิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจดำเนินงานให้องค์การประสบผลสำเร็จต่อไป

2.3.3 ประเภทของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมสามารถแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมเป็น 2 ประเภท คือ

1) การมีส่วนร่วมโดยตรงการมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ก็ตามมักจะเปิด โอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษา ที่จะให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะเพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ ลุล่วงไปได้ด้วยดีจึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจเพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างมีระบบตามกระบวนการบริหาร มักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้ง บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจาก การตัดสินใจร่วมกัน เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อมการมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน กระบวนการบริหารแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมาย เท่านั้น เช่น การบริจาคเงินทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ ยินดีร่วมมือ เป็นต้น ลักษณะของการมีส่วนร่วม ลักษณะหรือรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วม นั้น สามารถพิจารณาได้หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าเราจะสนใจในด้านใด บางท่านพิจารณาจากกิจกรรม ที่เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การเลือกตั้ง การประชุมบางท่านก็พิจารณาในเชิงการบริหาร เช่น การมีส่วนร่วมในแนวราบ-แนวตั้ง เป็นต้น

2.3.4 รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Putti (อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์กรุณจิต, 2541: 20) ได้สรุปวิธี การบริหารแบบมีส่วนร่วม 3 รูปแบบ คือ

1) การวางแผนแบบสแกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จ

มากที่สุดแนวทางหนึ่ง เป็นการทำงานแบบทีมระหว่างคนงานกับผู้บริหารเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิต ค่าจ้างและผลกำไร

2) เจเครู๊ป (Jishu Lanri-JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็กที่มีอำนาจเด็ดขาดกลุ่ม เหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน แล้วพยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ ผู้นำกลุ่มอาจได้รับการเลือกตั้งหนึ่งสัปดาห์เปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม กลุ่มจะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3) การปรึกษาตามสายการบังคับบัญชา (Consultative Hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เครือข่ายคณะกรรมการต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ ภายในบริษัท T-Group Approach or Sensitivity วิธีการนี้ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลิกสัมพันธ์ของฝ่ายบริหารเทคนิคชนิดนี้ใช้เพื่อทำความเข้าใจคนอื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้ถึงค่านิยม แรงจูงใจ จุดอ่อนและจุดแข็งของผู้ใช้บังคับบัญชาโดยที่แต่ละคนจะต้องเข้าใจ การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุน ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อมๆ กัน ในทุกระดับต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในเชิงปฏิบัติมาก มี 4 ระบบ คือ

1) ระบบการปรึกษาหารือ (Consultive Management) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการ (Committee) ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการโครงการ คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการดำเนินงาน หรือ คณะกรรมการที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น รูปแบบนี้เป็น การกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย ระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะกรรมการ ประธาน โครงการ ประธานคณะกรรมการหรือ กรรมการ เป็นต้น

2) ระบบกลุ่มคุณภาพ(QC Circles) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มทำงานซึ่งอาจจะเรียกชื่อได้หลายอย่าง เช่น กลุ่มคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมคิวซี กลุ่มพัฒนาคุณภาพงานหรือกลุ่มคิวซี เป็นต้น ระบบกลุ่มคุณภาพนี้เหมาะสำหรับใช้กับลูกจ้างระดับปฏิบัติ(Worker) หรือระดับหัวหน้างาน(Foreman) ทั้งนี้เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ

ของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ระบบกลุ่มคุณภาพนี้จะใช้ได้ผลต่อเมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคต่างๆ (QC Techniques) ให้กับลูกจ้าง การใช้สถิติพื้นฐาน (Basic Statistics) และการใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Dynamics) ในการปฏิบัติงานที่สำคัญที่สุด ก็คือความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) ของลูกจ้างส่วนใหญ่ต้องอยู่ในเกณฑ์สูงจึงจะสามารถนำระบบกลุ่มคุณภาพนี้มาใช้ให้เกิดผลในการปฏิบัติงานได้

3) ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion System) ระบบข้อเสนอแนะนี้มีความแตกต่างจากข้อเสนอแนะที่พบเห็นทั่วไปที่มีลักษณะปิดกั้น หรือผู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่ระบบข้อเสนอแนะที่จะกล่าวนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ผลมากในทางปฏิบัติ โดยวิธีการนี้หลายบริษัทจะจัดให้มีแบบฟอร์ม ข้อเสนอแนะเพื่อให้ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้กรอกตามแบบที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ปัญหามีอะไรบ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับนับดีกว่าเดิมอย่างไร เป็นต้น สำหรับแบบฟอร์มต่างๆ นี้ อาจกำหนดแตกต่างกันไปบ้างตามความต้องการของแต่ละบริษัท แต่โดยหลักปฏิบัติเดียวกัน คือ แต่ละบริษัทจะมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะจากแบบฟอร์มต่างๆ ว่าความคิดที่เสนอมานั้น เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด ความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติมีมากน้อยเพียงใด และสมควรทดลองดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะนี้จะได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทให้เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินข้อเสนอแนะต่างๆ หากข้อเสนอแนะใดมีการนำไปปฏิบัติได้ทางบริษัทก็จะให้รางวัลตอบแทนแก่ผู้เสนอความคิด ซึ่งอาจจะเป็นรูปของเงินพิเศษ หรือผลตอบแทนอื่นๆ ที่บริษัทได้กำหนดขึ้น ระบบข้อเสนอแนะนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ซึ่งสามารถเสนอความคิดคนเดียวหรือมากกว่าก็ได้ ทั้งนี้ ระบบข้อเสนอแนะจะได้ผลในทางปฏิบัติก็ต่อเมื่อ

3.1) นโยบาย เป้าหมายขององค์กรจะต้องชัดเจน

3.2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของลูกจ้างจะต้องอยู่ในระดับสูง

3.3) การกำหนดผลตอบแทนที่จะให้แก่ผู้เสนอความคิดจะต้องสร้าง

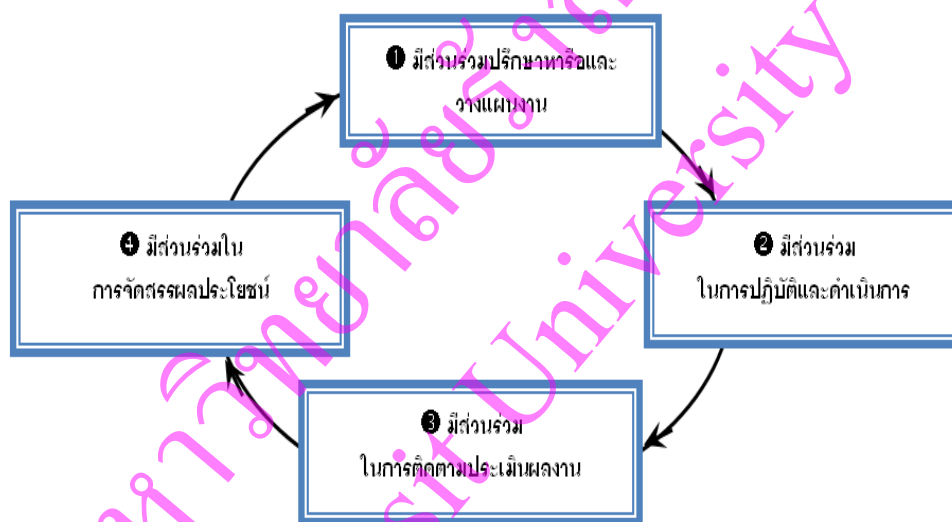
ความรู้สึกมากพอ และคุ้มค่ากับการเสนอความคิด

3.4) ระบบและขั้นตอนการพิจารณาความคิดที่ผู้ปฏิบัติงานเสนอขึ้นมานั้น จะต้องรวดเร็วและมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจน แน่นนอน ตลอดจนการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอความคิดได้ทราบอย่างรวดเร็วพร้อมเหตุผลของการพิจารณาของคณะกรรมการ

3.5) การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และ การใช้แบบฟอร์มข้อเสนอแนะอาจจะต้องให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ได้รับรู้ทั่วถึงก่อนการนำระบบข้อเสนอแนะมาใช้อย่างจริงจัง

4) ระบบ ส่งเสริมให้ ผู้ปฏิบัติงาน มีส่วนเป็นเจ้าของ กิจการ (Employee Ownership Plans) ในอดีตที่ผ่านมาลูกจ้างจะถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจการขององค์กรด้วยประโยคที่ว่า ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่คุณผลิต (Buy the Product You Make) แต่ในปัจจุบันนี้ลูกจ้างจะถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการบริหารด้วย คำพูดที่ว่า ซื้อหุ้นบริษัทที่คุณทำงานอยู่ (Buy the Company You Work For) ระบบการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการด้วยการลงทุนซื้อหุ้นบริษัท หรือบริษัทอาจจะจ่ายโบนัสส่วนหนึ่งเป็นทุนเรือนหุ้น ในแต่ละปีจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการเองและมีความรู้สึกผูกพันในการปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่การศึกษา มี 4 ขั้นตอนหลัก ดังรูปที่ 2.7

รูปที่ 2.7 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ที่มา: ประยูร อัครบวรและคนอื่นๆ, 2553: 64

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน โดยใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของการทำงานที่เกิดจากการประจักษ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องในลักษณะของกัลยาณมิตรที่มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะด้านความคิด กำลังคน ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนทรัพยากรของแต่ละคนร่วมกันแก้ปัญหาการบริหารงานในสถานศึกษาด้วยระบบเครือข่ายโดยการร่วมมือ เป้าหมาย เน้นการร่วมคิดร่วมทำงานจากฝ่ายต่างๆเปิดโอกาสให้เกิดการ เรียนรู้ข่าวสารประสบการณ์กันทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3.5 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร มีนักวิชาการและนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545: 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว
- 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น
- 3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่าสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- 4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น
- 5) การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงานตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545 : 71) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร
- 2) ลดความขัดแย้งในการทำงานเพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น
- 3) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
- 4) ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีความสุขจิตดี ทุกคนมีงานทำ
- 5) สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร
- 6) ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม
- 7) ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) ช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 17) ได้กล่าวว่าประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังนี้

- 1) ช่วยสร้างความสามัคคีร่วมพลังของบุคคลในองค์กร
- 2) ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
- 3) ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการปฏิบัติงาน และการย้ายงาน
- 4) ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับต่ำ
- 5) ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น
- 6) ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
- 7) สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
- 8) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงานใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทนุถนอม
- 9) ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
- 10) เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการควบคุมงานให้ลดน้อยลงและทำให้งานดีขึ้น

สมเด็จพระสังฆราช (2540 : 89) สรุปประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่มกันใช้ความรู้ความสามารถสติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันปรับปรุงงานในหน่วยงานของตนมีข้อดี คือ

- 1) ผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุดและสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุด คือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหาที่สุด จะแก้ปัญหาได้ถูกต้องที่สุด
- 2) บุคลากรได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมในการบริหาร
- 3) ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกที่ตนเอง มีคุณค่า มีความภาคภูมิใจและ ทำงานเต็มความสามารถ

จากแนวคิดที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ดังนี้

- 1) ประโยชน์ต่อองค์กรซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้บรรยากาศและ การสื่อสารในองค์กรดีขึ้น ลดความขัดแย้ง ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และองค์กรมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น

2) ประโยชน์ต่อผู้บริหาร โดยฝ่ายบริหารสามารถบริหารพนักงานได้ง่ายขึ้น การตัดสินใจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากทุกฝ่าย

3) ประโยชน์ต่อพนักงาน โดยความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับ ฝ่ายบริหารและระหว่างพนักงานด้วยกันดีขึ้น มีความไว้วางใจกันสูง มีความรับผิดชอบและผูกพันกับองค์กรมากขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจกฎระเบียบและข้อจำกัดขององค์กร

2.3.6 ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จันทรานี สงวนนาม (2545 : 71) ได้สรุปว่าการที่ผู้บริหารจะนำการบริหารในรูปแบบนี้มาใช้ควรระมัดระวังถึงข้อจำกัดของการให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ เพราะอาจทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลขึ้นได้และก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน ความรับผิดชอบและการกระทำของกลุ่ม ไม่มีหลักประกันแน่ชัดเพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับมติของกลุ่มผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงผลได้ผลเสียเช่น ค่าใช้จ่าย เวลา ปัญหาและสถานการณ์ การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กรควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในทำนองเดียวกัน สมยศ นาวิกาน (2545ข : 25 – 36) ได้กล่าวถึงอุปสรรคของการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพว่า อุปสรรคเหล่านี้อาจเกิดขึ้นกับหลาย ๆ ปัจจัย ดังนี้ อุปสรรคทางด้านองค์กรซึ่งจะยึดติดกับประเพณี ปรัชญาและค่านิยมขององค์กร คุณภาพของนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงาน คุณภาพของเจ้าหน้าที่ โครงสร้างขององค์กร การขาดบรรยากาศสนับสนุน การขาดระบบการให้รางวัลในการมีส่วนร่วม นอกจากอุปสรรคทางด้านองค์กรแล้ว อุปสรรคบางอย่างอาจเกิดขึ้นจากตัวผู้บริหารเองที่ขัดขวางการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น ความไม่เข้าใจ การขาดความมั่นคงหรือความกลัวที่สูญเสียอำนาจการบริหารไป เป็นต้น ส่วนอุปสรรคทางด้านผู้ใต้บังคับบัญชานั้นอาจเกิดขึ้นจากการขาดความสามารถ ขาดความต้องการ การไม่รับรู้ว่าถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมและความกลัว นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคทางด้านสถานการณ์ที่ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านเวลา งานและอิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่มีบทบาทภารกิจสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงินการคลังและการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ ทั้งนี้อำนาจหน้าที่และโครงสร้างส่วนราชการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสาระสำคัญ คือ

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย

1) รูปแบบทั่วไป

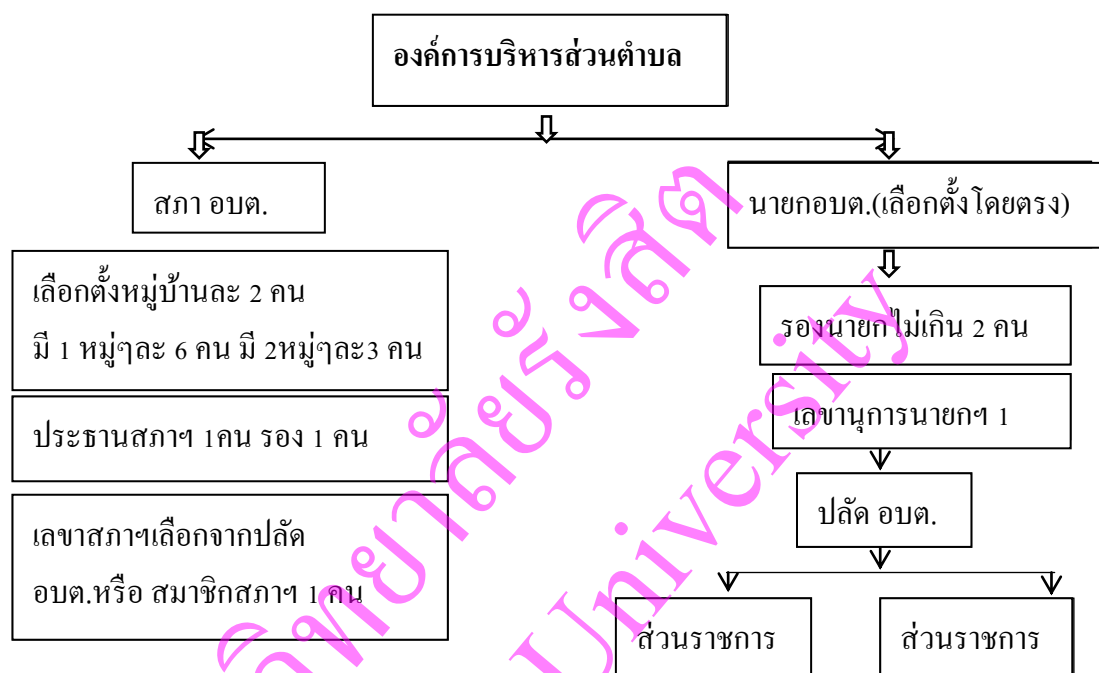
- 1.1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด
- 1.2) เทศบาล (นคร, เมือง, ตำบล)
- 1.3) องค์กรบริหารส่วนตำบล

2) รูปแบบพิเศษ

- 2.1) กรุงเทพมหานคร
- 2.2) เมืองพัทยา

โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

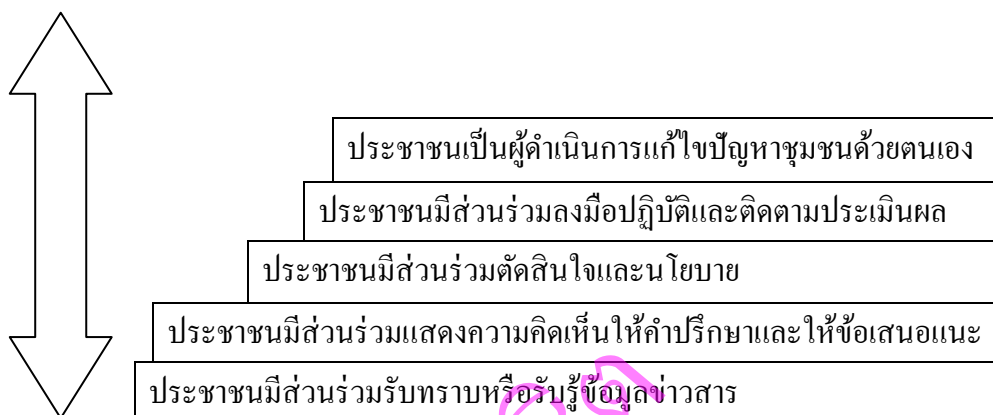

รูปที่ 2.8 โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังต่อไปนี้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันมีความเห็นพ้องต้องกันของคนในชุมชนลดความขัดแย้งและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจช่วยให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนทำให้เกิดการยอมรับเกิดความไว้วางใจและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นมากขึ้นช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นดีที่สุดช่วยให้มีทางเลือกในการตัดสินใจและมีความรอบคอบมากขึ้น

ระดับการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น

ระดับการมีส่วนร่วมอย่างอ่อน

รูปที่ 2.9: การแสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองท้องถิ่น

ที่มา : โกวิท พวงงาม, 2552: 17

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น(2549: 19) ได้จัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุขให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเดิม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ขวบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาอีกทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ได้กำหนด นโยบายและแผนพัฒนาเด็กด้านต่างๆ โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2559 เด็ก อายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านก่อนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ องค์การยูนิเซฟและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั่วโลกได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างดำเนินการถ่ายโอนให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจของรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ

และการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ บุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจ การดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กเล็กอย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน แบ่งมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2)ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3)ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4)ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2547 นั้นควรจะปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์หรือหนังสือสั่งการต่างๆให้เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับนวัตกรรมต่างๆที่เปลี่ยนไปจึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย แบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1)มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2)มาตรฐานด้านบุคลากร 3)มาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4)มาตรฐาน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5)มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน6)มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็กตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์กรบริหารส่วนตำบลเทศบาลหรือเมืองพัทยาที่ศีลวันแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก แห่งชาติเกิดขึ้นมาจากเหตุผลที่สืบต่อเนื่องเป็นลำดับหลายประการ ประการแรก คือ ความตื่นตัวของ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กเล็กและได้จัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก เพื่อให้การดูแลพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เพราะเห็นความสำคัญของการพัฒนาในช่วงวัยนี้รวมทั้งความ จำเป็นจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่พ่อแม่ ครอบครัวไม่มีเวลาอยู่ดูแลให้การพัฒนา เด็กได้อย่างเพียงพอ ประการที่สองสภาพสังคมที่แบ่งงานกันทำตามความสามารถเชี่ยวชาญที่ทำให้ เชื่อมั่นว่าความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญได้ถูกรวบรวมไว้ในที่บางแห่ง บางคนที่ได้รับการ การศึกษาและพัฒนาความสามารถเฉพาะทางเป็นพิเศษ ที่ทำให้การส่งลูกหลานเข้ารับการดูแลจาก ศูนย์เด็กเล็กมากยิ่งขึ้น ประการที่สามหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ได้จัดตั้งศูนย์เด็กเล็กขึ้นมา มีบทบาทหน้าที่ ความชำนาญต่างกันให้ความสำคัญกับเด็กในแง่มุมที่ต่างกันกำหนดกรอบมาตรฐาน การดำเนินการของศูนย์ จากความรู้ ความชำนาญแตกต่างกัน ที่ทำให้เด็กเล็กของไทยในภูมิภาค ต่างๆสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมต่างๆ ได้รับการดูแลจากมาตรฐานที่หลากหลาย จากการที่ รัฐบาลไทยได้ลงนามรับรองอนุสัญญาสิทธิเด็กหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ที่มีผลให้ประเทศไทยต้องจัดทำรายงานการดูแลพัฒนาเด็กของประเทศไทย ต่อคณะอนุกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ข้อมูลที่รายงานถึงความทั่วถึงของการพัฒนาเด็ก เล็กว่ามีอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ทั้งเขตเมือง เขตชนบท ตลอดจนจนถึงเขตชายแดนที่ห่างไกลก็มีโรงเรียนหรือ ศูนย์เด็กเล็กของตำรวจตระเวนชายแดนที่จะให้การพัฒนาเด็กถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับมาตรฐานกลาง ของชาติที่จะเป็นเครื่องประกันว่าเด็กเล็กของไทยทุกภูมิภาคจะได้รับการดูแลโดยมีมาตรฐานขั้นต่ำ เท่าเทียมกัน จากแง่มุมของอนุสัญญาที่กล่าวว่า เด็กจะต้องไม่ถูก แบ่งแยกด้วยผิวพรรณ พื้นที่ ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การขาดมาตรฐานกลางของชาติจึงเปรียบเสมือน การละเลยการ ปฏิบัติตามอนุสัญญาข้อนี้ หรือปล่อยให้เด็กถูกแบ่งแยกด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม นโยบายสำคัญเรื่องหนึ่งของรัฐบาลและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (สท.) ดำเนินการภารกิจเกี่ยวกับ การส่งเสริมสวัสดิภาพการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก โดยพัฒนา มาตรการ กลไก ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตจึงได้เร่งรัดให้มีการจัดทำมาตรฐานกลางที่จะเป็น มาตรฐานของชาติเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลพัฒนาที่เท่าเทียมกันในระดับหนึ่งโดยร่วมมือกับ สถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจัดทำ (ร่าง)มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นและ ได้มีการทดลองนำไปใช้ประเมินซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งพ.ศ. 2555 สถานศึกษา ทุกแห่งรวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2542 จะต้องได้รับการประเมินและรับรองคุณภาพตามพระราชบัญญัติดังกล่าว สท. จึงได้นำ (ร่าง) มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับระบบการประเมินของ สมศ. ซึ่งเป็นอีกกลไกหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการรับรอง/ประกันคุณภาพการศึกษาของชาติเกิดประโยชน์ต่อเด็กไทยโดยทั่วถึงเท่าเทียมกันทั่วทุกภูมิภาค มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติกับระบบประกันคุณภาพมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติเป็นเครื่องมือพื้นฐานในระบบการประกันคุณภาพ คือ การประกันคุณภาพภายในที่หน่วยปฏิบัติหรือศูนย์เด็กเล็กจะได้นำไปใช้ในการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานเอง(Self Assessment) กำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินการของตนเอง (Self Improvement) และดำเนินการปรับปรุงด้วยความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์ฯ เพื่อให้ศูนย์ฯ พร้อมรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ที่จะต้องดำเนินการประเมินให้ทั่วถึงภายในปี 2559สท. จึงได้เร่งรัดจัดทำ คู่มือการใช้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก แห่งชาติเพื่ออธิบายขยายความสาระแง่มุมต่างๆ ในมาตรฐานให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติมากที่สุด โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำในฐานะคณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับคุณภาพเด็กเล็กของประเทศไทย

การพัฒนาเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-5 ปี เป็น ช่วงวัยที่มีอัตราการเรียนรู้สูงสุด เป็นช่วงเวลา ที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองของมนุษย์ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงนี้จะทำให้ได้ บุคลากรที่มีคุณภาพมากที่สุด พัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0-5ปี ทุกคนอย่างมีคุณภาพเต็มศักยภาพ ตามวัยมีครอบครัวเป็นแกนหลักผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการ จัดบริการและสิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก ได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าวได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนก ออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 5 ด้าน ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551: 2 – 5) องค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรูปแบบการส่งเสริมการจัด การศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมี 3 รูปแบบ คือ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2543: 45-47)

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมมากในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและการจัดการ โดยจัดในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด/อำเภอและโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านวิชาการ

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมระดับปานกลางให้องค์กรส่วนท้องถิ่นรับภาระเกี่ยวกับการจ้างครูพี่เลี้ยง วัสดุฝึก สื่อต่างๆ โรงเรียนให้สถานที่จัดอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน และดูแลด้านวิชาการ

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมน้อย ก็ให้โรงเรียนรับผิดชอบเป็นส่วนใหญ่ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบบางส่วน เช่นค่าจ้างครูพี่เลี้ยง หรือค่าวัสดุ/สื่อ เป็นต้น

การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายลดภาระการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยถ่ายโอนการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีการศึกษา 2544 โดยมีเป้าหมาย ดังนี้ 1) โรงเรียนในสังกัดจะไม่จัดอนุบาล 3 ขวบ 2) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนด้านวิชาการและมาตรฐานคุณภาพเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการจัดการอนุบาล 3 ขวบ ซึ่งในการดำเนินงานได้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยและแจ้งให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการตามนโยบายโดยให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดขาดแคลนอาคารสถานที่ในการจัดอนุบาล 3 ขวบและประสงค์จะขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษาให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา พ.ศ. 2539 2) ด้านครูอัตราจ้างหรือครูที่ทำการสอนอนุบาล 3 ขวบเดิมในระหว่างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถจ้างครูผู้สอนอื่นมาทดแทนได้ ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2544 ไปตามเดิมก่อน 3) ด้านวิชาการให้สถานศึกษาสนับสนุนด้านวิชาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านการเป็นห้องเรียนต้นแบบและสนับสนุนเอกสารสื่อต่างๆ นอกจากนั้นยังได้เตรียมการถ่ายโอนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (อนุบาล 3 ขวบ) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

2.5 แนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย

Johann Heinrich Pestalozzi (1762 อ้างถึงใน นกนเตร ธรรมบวร, 2551: 8 – 9) Pestalozzi มีชีวิตอยู่ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ.1746 – ค.ศ.1827 ได้รับพื้นฐานทางความคิด จากรุสโซมาใช้ในการจัดการศึกษา เขาได้นำเอาความคิดใหม่ ๆ จาก ทฤษฎีทางการศึกษามาปรับปรุงใช้ใน ห้องเรียน เปสตาลอสซี่ศึกษาถึงความไม่เท่าเทียมกันของเด็ก ที่มีฐานะยากจน เด็กที่มีพื้นฐาน วัฒนธรรมต่าง ๆ กันและพยายามหาแนวทางในการช่วยเหลือเด็ก เหล่านั้น งานของเปสตาลอสซี่ แสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของรูปแบบความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัด โรงเรียนสำหรับเด็กเล็ก เขาเชื่อว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถ และมีความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องความสนใจ ความต้องการ และความสามารถในการเรียนรู้ เปสตาลอสซี่เป็นผู้ริเริ่มใน เรื่องของความพร้อม นั่นคือไม่ควร บังคับเด็กให้เรียน โดยการท่องจำเด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถแต่จะต้องใช้เวลา และประสบการณ์ต่าง ๆ เปสตาลอสซี่มุ่งเน้นความคิดของการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ ซึ่ง สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นแนวคิดต่างจากรุสโซตรงที่มุ่งเน้นการสอน เด็กเป็นกลุ่มมากกว่าการสอนเด็กเป็นรายบุคคล

Friedrich Wilhelm August Froebel (1837 อ้างถึงในนกนเตร ธรรมบวร, 2551 : 9) Froebel เชื่อว่าการเล่นเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การศึกษาจะเริ่มต้นที่ ที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาไปสู่นามธรรม การจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนอนุบาลเน้นการจัดการให้ เป็นธรรมชาติที่สุด โดยให้ถือว่าเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ ภายในซึ่งจะแสดงออกเมื่อได้รับการ สนับสนุน เช่น การเล่น การร้องเพลง การแสดงท่าทางต่าง ๆ เป็นต้น เฟรอบเอลตอบสนองความ ต้องการของเด็กโดยคิดเครื่องมือประกอบด้วยชุดของขั้วและ ชุดอาชีพ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับ พัฒนาการเรียนรู้โดยการสัมผัส ชุดของขั้วประกอบด้วย โหมพรม ไม้บล็อก วัสดุธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิต ส่วนชุดอาชีพประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การปั้น การตัด การพับ การร้อย ลูกบิดและการเย็บปัก หลักสูตรของเฟรอบเอลเน้นความสำคัญของการเล่นและการพัฒนาศักยภาพ ของตนเอง เฟรอบเอลมีความเชื่อว่าเด็กเล็ก ๆ เกิดมาพร้อมกับความรู้และทักษะที่สะสมอยู่ใน หน้าทีที่สำคัญของครู คือการพยายามดึงความสามารถที่มีอยู่ภายในของเด็กออกมาและช่วยให้เด็ก ตระหนักถึงความสามารถของตนเอง

Friedrich Wilhelm August Froebel (1842 อ้างถึงในศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน, 2553: 29) มี ชีวิตอยู่ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ.1782 – ค.ศ.1852 เฟรอบเอลเป็นนักการศึกษาชาวเยอรมัน ได้

ศึกษางานของเปสเตอร์สซี และวางแผนการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยอาศัยพื้นฐานทางความคิดของเปสเตอร์สซี เฟรเบลได้รับการยกย่องว่าเป็น บิดาแห่งการศึกษาปฐมวัยเพราะจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกในปี ค.ศ.1842 เขาเรียก โรงเรียนอนุบาลที่สร้างขึ้นว่า Kindergarten ซึ่งแปลว่า สวนเด็ก เฟรเบลเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ในและจะแสดงออกถ้าได้รับการสนับสนุน ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดอย่างเสรี โดยใช้การเล่นและกิจกรรม เป็นเครื่องมือ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพยายามจัดให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด ให้เหมือนกับเด็กเล่นอยู่ในสวนไม่ได้เป็นการมาโรงเรียน เขาจะเน้นเรื่องกิจกรรมของเด็ก เฟรเบล พบว่าเด็กจะสามารถเรียนได้ดีในสังคมที่เขามีความสุขนอกห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลที่ดีจึงควรมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อ พัฒนาเด็ก โดยอาศัยวิธีการในการให้เด็กได้เคลื่อนไหวและแสดงออก จากการเข้าสังคมกับเด็กอื่น ๆ เป็นแนวทาง จากแนวคิดดังกล่าว เฟรเบลตอบสนองความต้องการของเด็กโดยคิดเครื่องมือให้เด็กเล่น หลายชุด และเรียกเครื่องมือนี้ว่า ชุดของขวัญ (Gifts) และชุดอาชีพ (Occupations) ซึ่งออกแบบมาสำหรับพัฒนาการเรียนรู้โดยการสัมผัส ชุดของขวัญประกอบด้วย หินพรม ไม้บล็อก วัสดุจาก ธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิต ส่วนชุดอาชีพจะประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ การปั้น การตัด การพับ การร้อยลูกปัด การเย็บปัก กิจกรรมเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นความเชื่อของเฟรเบลที่ว่า การศึกษาจะเริ่มต้นที่รูปธรรมและพัฒนาไปสู่นามธรรม

Joanne Hendrick (1991 อ้างถึงในศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน, 2553: 11) ยึดหลักในการจัดการศึกษาว่า เด็กคือใครและเด็ก ต้องการอะไรซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัย พื้นฐานสำคัญควรยึดหลักดังต่อไปนี้ คือ 1)เด็กมีพัฒนาการทุกขั้นตอน ดังนั้น ควรจัดเตรียมการศึกษาให้เหมาะสมกับระดับชั้น 2)เพิ่มความสามารถในการพัฒนาเด็กโดยเน้นให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง 3)พัฒนาการทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ4)เด็กเรียนรู้ด้วยกระบวนการ เช่น ปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมประสบการณ์กับบุคคลและทำกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้อย่างอิสระโดยผ่านการเล่นมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง เคทซ์ (Katz, 1994) สนับสนุนว่าหลักในการจัดการศึกษาควรยึดข้อบ่งชี้ต่อคำถามที่ว่า เด็กต้องการอะไร โดยเสนอว่าพื้นฐานความต้องการของเด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่า มี อะไรบ้างและจะตอบสนองอย่างไรจึงจะพัฒนาเด็กอย่างได้ผล ความต้องการพื้นฐานของเด็กคือ 1)เด็กต้องการความรู้สึกปลอดภัยอย่างแท้จริง ในส่วนความต้องการที่พัฒนาตัวเด็กใน ระยะเวลาเน้นความรู้สึกที่ผูกพันอย่างมั่นคงไม่ใช่เพียงแต่ผู้ใหญ่ให้ความอบอุ่นเท่านั้น แต่ต้องให้ความปลอดภัยหรือความมั่นคงแก่เด็ก 2)เด็กทุกคนต้องการความเพียงพอหรือความสามารถที่จะทำควรเสริมสร้างเด็กให้มีความคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนดีโดยคิดคำนึงให้

อยู่ในขอบเขตที่เพียงพอไม่ว่าตนเองดีเกินความเป็นจริง 3) เด็กทุกคนควรมีความรู้สึกรู้สึกหรือประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตของเขาในทางที่ดีว่าชีวิตมีคุณค่า ความพอใจอย่างมีเหตุผล ความสนใจ ความแท้จริง ดังนั้นควรทำในสิ่งที่เด็กรู้สึกว่าเป็นความจริง 4) เด็กมีความต้องการที่จะให้ผู้ใหญ่กับเพื่อนเด็กอื่น ๆ ร่วมกันให้เขาต้องตัดสินใจด้วยประสบการณ์ตนเองไม่ควบคุมเด็กทุกด้านปล่อยให้เรียนรู้และตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมอะไรด้วยตนเอง 5) เด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่ามีอำนาจในตัวเอง 6) เด็กต้องการผลที่ดีที่สุดจากการสนองตอบกลับมาจากผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ ซึ่งคุณสมบัติที่ควรให้แก่เด็กนั้น ได้แก่ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความใจดี ความเมตตา การยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่น ความต้องการทั้ง 6 ประการนี้ควรเป็นหลักของความรับผิดชอบที่ผู้ใหญ่ควรจัดให้เด็ก ดังนั้นจึงถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กำหนดปรัชญาการศึกษาให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ทราบถึงแนวคิด หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของตนและนำสู่การปฏิบัติให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

ความหมายของการศึกษาปฐมวัย คำว่า ปฐมวัย หมายถึง วัยเด็กตอนต้น ส่วนคำว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่อยู่ในวัยเด็กตอนต้นซึ่งครอบคลุมตั้งแต่วัยทารกถึงอายุหกปี เพื่อให้เด็กเจริญงอกงามตามธรรมชาติเด็กปฐมวัย (Early Childhood) เป็นคำที่เราใช้เรียกเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญากำลังเริ่มต้นอย่างเต็มที่ (Massoglia, 1977: 3) ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการวิจัยการจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522: 8) ได้ระบุไว้ในรายงานผลการวิจัยดังกล่าวว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง

1) เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

2) เด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชน รวมทั้งเด็ก

ที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอื่นที่เปิดชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนซึ่งโดยทั่วไปมีอายุประมาณ 3-6 ปี

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุกรูปแบบควรมีส่วนสำคัญที่ดังมาส โชเกลีย (Massoglia, 1977: 3-4) กล่าวไว้ดังนี้

1) เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่มเข้าเรียนในระบบโรงเรียนวางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้นรวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่างๆ สิ่งแวดล้อมที่บ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาได้ทุกๆ ด้าน

2) ขอบข่ายความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากการศึกษามีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรบุคคลของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีผู้มีความรู้ความชำนาญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะมาดำเนินการ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แม้จะให้สิทธิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความต้องการของประชาชน แต่ก็บัญญัติให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมตามหลักเกณฑ์ และวิธีการซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนดเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานให้แก่ประชาชนโดยในส่วนของกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547:16 -17) ว่าหากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วนั้นข้าราชการครูที่ปฏิบัติราชการอยู่นั้นก็ยังคงได้รับเงินเดือนและเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 พื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาศัยอำนาจตามความแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ ดั่งนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2544:1) เกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นประกอบด้วย

1) ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษา 2)แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับระดับ ประเภทและรูปแบบการศึกษา 3) วิธีการบริหารและจัดการศึกษา 4) การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา 5)ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน 6)ความเห็นของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากการกำหนดเกณฑ์แล้วยังมีการกำหนดเงื่อนไขประกอบการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกซึ่งประกอบด้วย 1) การมีรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงพอในการจัดการศึกษา 2)การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา 3)การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษา 4) การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประสงค์จะจัดการศึกษาหรือรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติให้ยื่นคำขอต่อส่วนราชการและถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด จัดการศึกษาอยู่แล้วให้มีสิทธิจัดการศึกษาต่อไปได้ ประกอบด้วย

- 1) ผู้แทนของส่วนราชการ จำนวนสามคน
- 2) ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนสามคน
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน สามคน เพื่อทำการประเมินตัวชี้วัดและระดับคุณภาพ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อมแล้วให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดการศึกษาควรกระจายอำนาจ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

2) การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและความเหมาะสมเพื่อรองรับการบริหารจัดการศึกษา บริหารจัดการโดยบุคลากรวิชาชีพและมีบุคลากรเพียงพอ

3) การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทางมาตรการและมาตรฐานในการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ประกอบของคณะกรรมการให้คำนึงถึง หลักการมีส่วนร่วมของ ผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้อง

4) การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดระบบบริหารงานบุคคลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันกับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจะพร้อมและประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการ และการดำเนินการของโรงเรียนที่นำหลักการหรือวิธีการ ไปปฏิบัติเพราะการจัดการศึกษาในระดับนี้จะไม่มุ่งเน้นในเรื่องเนื้อหาสาระทางวิชาการแต่จะเน้นด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กเพื่อที่จะรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปและในด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ก็ต้องมีองค์ประกอบหลายตัวเข้ามาช่วยเพื่อที่จะให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วในการดำเนินการกิจการใด ๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีความพร้อมในด้าน ทรัพยากรและปัจจัยพื้นฐานการบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในตนเองเดียวกันในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลก็เช่นกันจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายได้นั้นต้องอาศัยความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น มีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีงบประมาณสนับสนุน มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้และมีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการและความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่สำคัญคือต้องมี ระบบการบริหารจัดการที่ดีนั่นเอง เนื่องจากการจัดการศึกษา ก็เหมือนกับการบริหารกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นของราชการ หรือเอกชนก็ตามจำเป็นจะต้องมี ทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารงานซึ่งการบริหารการศึกษาถือว่าเป็นการบริหารธุรกิจอย่างหนึ่งที่มีขอบเขต กว้างขวางและมีความสลับซับซ้อนไม่น้อยไปกว่าการบริหารธุรกิจอื่นและในด้านการจัดการศึกษาในเด็กระดับปฐมวัยซึ่งมีอายุในช่วง 3 ปีแรกก็นับได้ว่าเป็นช่วงจังหวะทองของชีวิตเพราะ เป็นช่วงที่ต้องมีการสร้างเสริมพัฒนาการและเป็นการวางรากฐานของการพัฒนาความเจริญเติบโตทุกด้านของเด็กโดยเฉพาะทางด้านสมองเพราะเด็กในวัยนี้สมองจะมีการเติบโตและพัฒนาเร็วที่สุด ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูในช่วงระยะนี้จึงมีผลต่อคุณภาพของคนตลอดชีวิตฉะนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงต้องมีทรัพยากรที่มีความพร้อมเพื่อที่จะนำมาจัดการศึกษาเพราะจะเป็นส่วนที่ช่วย ส่งเสริมให้การจัดการศึกษาพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่องค์กรกำหนดไว้

หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการใช้หลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางได้บริบทของสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา มีหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยพุทธศักราช 2546 เป็น

หลักสูตรแกนกลางเพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดูเด็ก สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

2.6 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการเป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น
- 2) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ดังนี้
 - 2.1) ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ เป็นต้น
 - 2.2) สิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคารเช่น แสงสว่าง เสียงการถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น

2.3) ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

มาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายฯ และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากร ซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและ ผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

1) ด้านคุณสมบัติ

1.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายก องค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.1.1) มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนัก ถึงความสำคัญ ในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษา และพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

1.1.2) มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.2) บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตราฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.2.2) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชา เอกอนุบาลศึกษา หรือปริญญาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรองและมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

(1) มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตราฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

(2) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

(3) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(4) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

(5) ไม่เป็นผู้เคย ต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา ถึงที่สุด ให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

(6) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรงไม่เป็นโรค ติดต่ร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และ ไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

1.2.3) ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างตามมาตราฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

(1) มีคุณสมบัติทั่วไป และ คุณสมบัติ เฉพาะตำแหน่ง ตามมาตราฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

(2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

(4) ไม่เป็นผู้เคย ต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา ถึงที่สุด ให้จำคุก

เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

(5) แพทย์ให้การรับรองว่า มีสุขภาพจิตดีสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นโรค ติดต่ร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบและ ไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

(6) มีระดับวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสมทั้งด้านจิตใจอารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

(7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัย สุขุม เยือกเย็น และมีความขยัน อดทน

(8) มีประสบการณ์ ในการทำงาน เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.2.4) ผู้ประกอบอาหาร มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

(1) มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ ผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับและควรมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี

1.2.5) ผู้ทำความสะอาด มีสถานภาพเป็น พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้นวุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

2) ด้านบทบาทหน้าที่

2.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1.1) สำรวจความต้องการ ของชุมชน ในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.2) กำหนดโครงสร้าง การบริหารงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

2.1.3) จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณ ในการจัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำขออนุมัติขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

2.1.4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.5) จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.6) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

2.1.7) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบดูแลบุคลากร และ การดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบายและ แผนงานที่วางไว้ อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อยเกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.3) ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.3.1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโตมี พัฒนาการทุกด้านตามวัย

2.3.2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ในลักษณะ บูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆกัน โดยให้โอกาสเด็ก เรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่นและการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความ อบอุ่นต่อเด็ก

2.3.3) สังเกตและบันทึกความเจริญเติบโตพฤติกรรมพัฒนาการต่างๆ ของเด็กเพื่อจะ ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหา สาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทัน่วงที

2.3.4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนา เด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็ก

2.3.5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกใน ครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและ สมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และ ต่อเนื่อง

2.3.6) มีการพัฒนาตนเอง ในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และ พัฒนาการตนเองอยู่เสมอ ดังนี้ การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และ ทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้าน ความรู้ และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาคูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่าย สำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

2.3.7) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้และเครือข่ายการปฏิบัติ

งานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน ดังนี้

(1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัยกรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) เป็นต้น

(2) แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กในนิคมต่างๆ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน ศูนย์สื่อประจำหมู่บ้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์สงเคราะห์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน (กรุงเทพมหานคร) ข้าราชการครู หรือข้าราชการอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้หรือที่เกษียณอายุแล้ว เป็นต้น

2.4) ผู้ประกอบอาหารควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมและปรับปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

2.5) ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรส่วนท้องถิ่น

3.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละ ไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการ คณะกรรมการโดยตำแหน่ง

3.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์มี นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลมอบหมาย เป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจาก กรรมการศาสนาให้เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่าม หรือผู้ที่เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่าม มอบหมายเป็นประธาน

3.3) การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือ หลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และ มาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด

3.4) ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ ความสามารถให้ เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาต่อสัญญาต่อไป

4) ด้านการบริหารจัดการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการ สาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1) นโยบายจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3 – 5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและ สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และ เป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

4.2) เป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบในการบริหารและ จัดการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

4.3) วัตถุประสงค์

4.3.1) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุน ให้เด็กได้รับการดูแล ที่ถูกสุขลักษณะและได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

4.3.2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

4.3.3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี

4.3.4) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

4.3.5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

4.3.6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

4.4) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีสถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.4.1) สำรวจความต้องการของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นดังนี้ 1.1) ความต้องการของชุมชน 1.2) ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียนควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3 – 5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คนขึ้นไป 1.3) ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

4.4.2) รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณามอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากร ทางการศึกษาหรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติ เพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4.3) จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ ญาติขอความคิดเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นต่อไป

4.4.4) จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขอรับงบประมาณ ในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุมัติ

4.4.5) จัดทำระเบียบ / ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4.6) จัดทำประกาศ จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

4.4.7) การยุบ / เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนหรือกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกันให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) ด้านอาคารสถานที่

1.1) ที่ตั้ง สถานที่ตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษมลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม

1.2) จำนวนชั้นของอาคารตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

1.3) ทางเข้า – ออก และประตูหน้าต่าง ทางเข้า – ออก จากตัวอาคารต้องมีความ

เหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้นโดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออก 2 ทางและ แต่ละทางนั้นควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

1.4) ประตู – หน้าต่างต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้องและความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู – หน้าต่าง ๆ ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้น ช่องทางลม และแสงสว่าง

1.5) พื้นที่ใช้สอยต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาดปลอดภัยและเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1.5.1) บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1.5.1.1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป

1.5.1.2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆมีความสะอาดโดยนำไปปิดฝุ่นตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.5.1.3) จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

1.5.1.4) หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์หรือแมลงต่างๆมารบกวนในบริเวณพื้นที่สำหรับนอน

1.5.2) บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็กควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปียกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

1.5.3) บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหารต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

1.5.4) บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.5.5) บริเวณ สถานที่ประกอบอาหารหรือ ห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณ พื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็นรวมทั้งที่ล้างและ เก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะโดยเน้นเรื่องความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก

1.5.6) บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงสีฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

1.5.7) ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10 – 12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่ายมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก

1.5.8) ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตรแต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.5.9) บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลจะต้องมีพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

1.5.10) บันไดควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันได สูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นมีราว

และลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเตี้ย เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูง และขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2) ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1) ภายในอาคาร

2.1.1) แสงสว่างควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 – 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก (Lieberman, 1991)

2.1.2) เสียงเสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง 60 – 80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3) การถ่ายเทอากาศควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสมสำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2) ภายนอกอาคาร

2.2.1) รั้วควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทาง เข้า - ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2) สภาพแวดล้อมและมลภาวะควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะและควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3) พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตรต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีพอสัมควรกับจำนวนเด็กในกรณีที่ไม่มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะหรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน (Lieberman, 1991)

2.2.4) ระเบียงต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ของระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3) ด้านความปลอดภัย

3.1) มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1) ติดตั้งระบบ และ อุปกรณ์ ในการรักษา ความปลอดภัย หรือ เครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อยเครื่องในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4) หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคมหากเป็นไม้ต้องไม่เสี้ยนไม้หรือแหลมคม

3.1.5) จัดให้มีผู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6) ใช้วัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

3.1.7) ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณ โดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8) มีระบบการล็อคประตู ในการเข้า – ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิด ได้ ควรมิกริงสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด – ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9) ติดตั้งอุปกรณ์ เพื่อป้องกันพาหะนำโรคและ มีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10) มีตู้ หรือ ชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์และ สื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11) เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

3.2) มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1) มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2) มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัย และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3) มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน ของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4) มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
1.2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

1.3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
1.4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
1.5) ชื่นชมและ แสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและ รักการออกกำลังกาย

- 1.6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 1.7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 1.8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 1.9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 1.10) มีความสามารถในการคิด และการแก้

1.11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

1.12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2) คุณลักษณะตามวัย เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

2.1) พัฒนาการด้านร่างกาย

2.1.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดด ขึ้น ลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือ และลำตัวได้เดินขึ้นบันไดสลับท้ำได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

2.1.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือ และลำตัวได้เดิน ขึ้น-ลงบันไดสลับท้ำได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระดาษกระเจงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

2.1.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น ได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับท้ำได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ

2.2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

2.2.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กล่าวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

2.2.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ เป็นต้น

2.2.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

2.3) พัฒนาการด้านสังคม

2.3.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้รู้จักรอคอย เป็นต้น

2.3.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ เป็นต้น

2.3.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองเล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

2.4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

2.4.1) อายุ 3 ปี ได้แก่ สำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลงท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้รู้จักใช้คำถาม อะไร สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

2.4.2) อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องใช้คำถาม ทำไม เป็นต้น

2.4.3) อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของ กลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ – สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ – เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งเป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.1) หลักการจัดประสบการณ์

3.1.1) จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม และอย่างต่อเนื่อง

3.1.2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3.1.3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

3.1.4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

3.1.5) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.2) แนวทางการจัดประสบการณ์

3.2.1) จัดประสบการณ์ สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.2.2) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็ก

ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.2.3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะ และ สาระการเรียนรู้

3.2.4) จัดประสบการณ์ให้เด็ก ได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

3.2.5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

3.2.6) จัดประสบการณ์ให้เด็ก มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและ แหล่งการเรียนรู้ ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีของเด็ก

3.2.7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

3.2.8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

3.2.9) ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3.2.10) จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

4) การจัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

4.1) หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

4.1.1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

4.1.2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

4.1.3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระ เล่นเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4.1.4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

4.2) ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีกรอบกลุ่มสิ่งต่อไปนี้

4.2.1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

4.2.2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส้อมใช้อุปกรณ์ ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดิน เหนียว ฯลฯ

4.2.3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4.2.4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

4.2.5) การพัฒนาการคิดเพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง

ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

4.2.6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

4.2.7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

5) โภชนาการสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่

มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

1) จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น ระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

3) มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบเพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้โดยการ

ประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4) มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

5) จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงานดังนี้

5.1) การสมทบหรือ การอุดหนุนงบประมาณ กองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

5.3) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรภาครัฐอื่น

5.4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผู้อุทิศให้

6) จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทางและแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) จัดให้มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่ายจากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุกรูปแบบควรมีส่วนสำคัญดังที่มาสโซเกลีย (Massoglia, 1977: 3 – 4) กล่าวเอาไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าเรียนในระดับโรงเรียน
- 2) วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้นรวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ
- 3) สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
- 4) พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
- 5) อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยคือการที่ครูจะสอนได้ดีนั้นจำเป็นต้องศึกษาเด็ก ยิ่งกว่านั้นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทางสมองมนุษย์ยังเน้นความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงของ 5 ปีแรกของชีวิตว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ และเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแล เอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ดูแลตั้งแต่แรกเกิด โดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัสพูดคุย และเล่นกับเด็กเพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้นศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้น

จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มุ่งให้เด็กพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:31)

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจดีงาม

- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการ ของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และ ความเข้าใจทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม โดยมีครอบครัวเป็น แกนหลัก และผู้มีหน้าที่ดูแลเด็ก และทุกภาคส่วนของสังคม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษา ระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ จึงต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเองคือหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านหลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วยมวลประสบการณ์ต่างๆที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผน

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่างๆที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย(มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็ก

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียก กิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้ว เด็กควรเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตรสำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่างๆมาใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจนวัตกรรมนั้นๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรมต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาปฐมวัย

แนวการจัดประสบการณ์ และรูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย สท. มีแนวทางในการยกระดับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1) จัดทำมาตรฐานศูนย์พัฒนาแห่งชาติปี 2554 สท. ได้ดำเนินการพัฒนาร่างมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมทั้งผู้แทนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ให้ครอบคลุม เข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติได้จริง โดยใช้ชื่อมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ ที่ได้รับการปรับปรุงใหม่นี้ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก
- 2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 3) ด้านคุณภาพเด็กซึ่งมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตัวบ่งชี้เดิมทั้งหมดและเพิ่มเติมในส่วนที่ชี้ชัดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก พร้อมปรับเกณฑ์การประเมินรายตัวบ่งชี้ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ทั้ง 3 ด้าน 85 เกณฑ์ เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะของการประเมินภายในและตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสอดคล้องกับเกณฑ์ของสมศ. ซึ่งเป็นการประเมินภายนอกของสถานศึกษา โดยหมายรวมถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย ส่วนเกณฑ์การจัดระดับคุณภาพในภาพรวมยังคงแบ่งเป็น 5 ระดับ ทั้งนี้ได้จัดกลุ่มของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามขนาด

และจำนวนเด็กเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ มีเด็กจำนวน 100 คนขึ้นไป ขนาดกลาง มีเด็กจำนวน 50-99 คน และขนาดเล็ก มีเด็กจำนวนน้อยกว่า 50 คน จะเริ่มดำเนินการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังจากที่คณะกรรมการได้ประกาศใช้เป็นมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติแล้ว

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาพบว่าการทำงานในทุกด้านยังมีปัญหาอยู่มากไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหาร ทัวไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนที่พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 (9) แห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยคำแนะนำของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จึงตราข้อบัญญัติตำบลขึ้นไว้โดยความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบัญญัตินี้ เรียกว่าข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลว่าด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2547

ข้อ 2 ข้อบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลรักษาราชการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหากำหนดหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามข้อบัญญัตินี้ หมวด 1.

ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหมายถึงสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 – 5 ปีและมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา

ชุมชน หมายถึง ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งและแต่งตั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีจำนวนตามความเหมาะสม

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากชุมชนแล้วนำเสนอองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งโดยให้มีจำนวนตามความเหมาะสม

ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย/ครูพี่เลี้ยง หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแลเตรียมความพร้อมพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ซึ่งหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้จัดจ้าง

เด็กเล็ก หมายถึง เด็กวัยก่อนประถมศึกษา อายุระหว่าง 3 – 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยกว่าหกเดือน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหมายถึงบุคคลที่

ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นเลขานุการ
ในคณะกรรมการศูนย์มีฐานะเทียบเท่าอาจารย์ใหญ่

หมวด 2

บุคลากร

ข้อ 5 ให้มีบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังต่อไปนี้

- 5.1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5.2) ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย/ครูพี่เลี้ยง
- 5.3) บุคลากรอื่น ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ 6 คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบล
มอบหมายผู้แทนชุมชนบริหารจัดการศูนย์) มีหน้าที่

- 6.1) กำหนดนโยบาย เป้าหมายในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6.2) ควบคุม ดูแล ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6.3) แก้ไขปัญหาอุปสรรคทั้งด้านบุคลากรอาคารสถานที่การเงินและอื่นๆของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6.4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อปรับปรุง
แก้ไข

ข้อ 7 คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบริหาร
จัดการศูนย์เอง) มีหน้าที่

- 7.1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 7.2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้รับการเตรียมพร้อมอย่างมีคุณภาพ
ตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 7.3) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 7.4) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ
การบริหารงานและการบริหารทั่วไปของศูนย์
- 7.5) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน

ข้อ 8 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่

- 8.1) ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบาย
- 8.2) รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมทุกด้าน
- 8.3) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 9 ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย มีหน้าที่

- 9.1) จัดกิจกรรมเพื่อดูแลเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กแบบองค์รวม
- 9.2) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมประจำวัน
- 9.3) จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับเด็กเล็ก
- 9.4) ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ เพื่อปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทันต่อเหตุการณ์

ข้อ 10 ครูพี่เลี้ยงมีหน้าที่ช่วยเหลือครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมตามข้อ 9

ข้อ 11 บุคลากรอื่น ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 11.1) ผู้ประกอบอาหาร หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ปรุงอาหารตามหลักโภชนาการและบริการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 11.2) ผู้ทำความสะอาด หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาความสะอาดรักษาทรัพย์สินสมบัติและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนความปลอดภัยของอาคาร สถานที่
- 11.3) บุคลากรอื่น ๆ ตามความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หมวด 3

การบริหารและการจัดการ

ข้อ 12 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยลักษณะงาน 6 ประเภท ดังนี้

- 12.1) งานด้านวิชาการ
- 12.2) งานด้านบุคลากร
- 12.3) งานด้านอาคารสถานที่
- 12.4) งานด้านกิจกรรมนักเรียน
- 12.5) งานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ
- 12.6) งานด้านความสัมพันธ์ ชุมชน

การบริหารงานข้างต้นให้หัวหน้าศูนย์ฯ พิจารณาตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความพร้อมของบุคลากรลักษณะและปริมาณงานที่สอดคล้องกัน โดยมุ่งให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 13.1) อนุบาล1สำหรับเด็กอายุ 3 ปี
- 13.2) อนุบาล2 สำหรับเด็กอายุ 4 ปี
- 13.3) อนุบาล 3 สำหรับเด็กอายุ 5ปี

ข้อ 14 การจัดห้องเรียนให้ถือเกณฑ์ห้องเรียนละ 25 คน โดยคิดสัดส่วนเด็กเล็ก 50 คนต่อครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย 3 คน

ข้อ 15 การจัดกิจกรรมเพื่อดูแลเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ให้ยึดแนวการจัดประสบการณ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบ

ข้อ 16 การกำหนดเวลาบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดจนการแต่งกายของเด็กเล็ก ให้อยู่ในดุลยพินิจขององค์การบริหารส่วนตำบล

หมวด 4

การเงิน

ข้อ 17 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีรายรับและรายจ่ายตลอดจนวิธีการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยอนุโลมประกอบด้วย

1.7.1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

1.7.2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินหมุนเวียนเกี่ยวกับโภชนาการและอาหารกลางวันของหน่วยงานต้นสังกัด

1.7.3) พระราชบัญญัติกองทุน เพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535

1.7.4) ระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 18 การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้นำระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลมาใช้โดยอนุโลม

ข้อ 19 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องรายงานการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน และเงินคงเหลือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

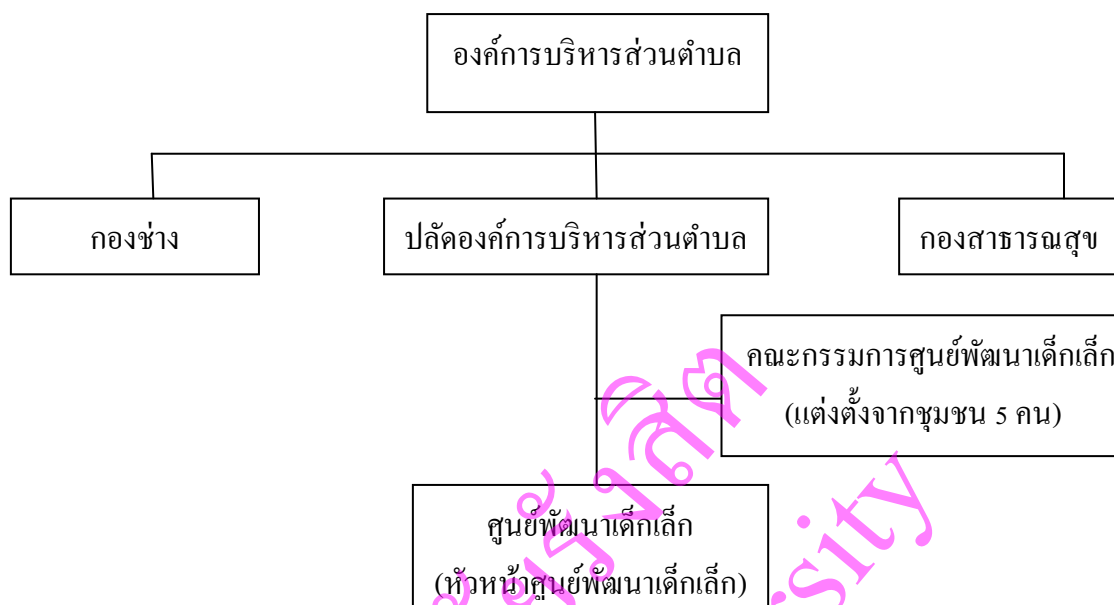
หมวด 5

การขุบเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ 20. การขุบเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นอำนาจของ องค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ 21. บรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ขุบเล็ก ให้ตกเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารจัดการ

รูปที่ 2.10 โครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหาร
ที่มา: เขาวพา เดชะคุปต์และคนอื่นๆ, 2550: 79

โครงสร้างนี้เหมาะสมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอัตรากำลังบุคลากรทางการศึกษาเพียงพอ การจัดการศึกษาโดยเฉพาะในระดับปฐมวัยศึกษาผู้จัดการศึกษาต้องเห็นความสำคัญและมีความเชื่อว่าการศึกษাপฐมวัยนั้น ถือเป็นการศึกษาที่สำคัญที่สุดต่อการวางรากฐานของการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพของเด็ก

เด็กตั้งแต่แรกเกิด -5 ปี เป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาด้านต่างๆและพัฒนาการทุกๆด้านอย่างเต็มที่เต็มตามศักยภาพการจัดการศึกษাপฐมวัยจึงเป็นภารกิจของครูที่จะต้องบริหารจัดการและ ดำเนินงานพัฒนาเด็กให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามวัยและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในขั้นสูงต่อไป

หลักสูตรการศึกษাপฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและ สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ครูควรนำความรู้ทางด้านธรรมชาติและ ความต้องการของเด็กมาจัดกิจกรรม เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับอายุของเด็ก และใช้ความรู้

เพื่อจะเข้าใจเชื่อมโยงความแตกต่าง ความเจริญเติบโต ความสนใจความแข็งแรงและประสบการณ์ต่างๆเพื่อที่จะจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และเทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยงานการจัดการศึกษาของท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สำหรับกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีการดำเนินการจัดการศึกษา

1) การจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบอนุบาลศึกษา และระดับประถมศึกษา โดยจัดรวมอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่

2) ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เปิดเป็นวิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวิทยาลัยแพทยเกื้อการุณย์ เป็นการศึกษาเฉพาะกิจเฉพาะกลุ่มที่มุ่งผลิตบุคลากรที่ต้องการเพื่อใช้งานในภารกิจของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะ

3) จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนกีฬา กรุงเทพมหานคร

4) จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพในลักษณะของโรงเรียนฝึกอาชีพพระยะสั้น

5) ให้ความร่วมมือคณะกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนอกเวลาราชการ

6) ให้การสนับสนุนชุมชนในการเปิดดำเนินการเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) จัดการศึกษานอกระบบรูปแบบอื่นได้แก่ สถานเลี้ยงดูเด็กกลางวัน อาสาสมัครสอนเด็กเร่ร่อน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์เยาวชนและพิพิธภัณฑสถานเด็ก เป็นต้น

2) บทบาทในฐานะ เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาบทบาท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษานอกจากจะอยู่ในฐานะเป็นผู้จัดการศึกษาแล้วยังให้การส่งเสริมสนับสนุนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นดังนี้

2.1) การสนับสนุนด้านงบประมาณสมทบกับงบประมาณของแผ่นดินที่รัฐบาลได้จัดสรรเป็นเงินอุดหนุน เช่น กรุงเทพมหานครได้รับงบประมาณจากรัฐบาลปีละ 3,700 ล้านบาท กรุงเทพมหานครได้สมทบงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนิน โครงการพัฒนาและการให้บริการสงเคราะห์ให้แก่เด็กของกรุงเทพมหานครอีกปีละประมาณ 2,000 ล้านบาท เป็นต้น

2.2) การมีส่วนร่วม ในการดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน โดยศูนย์สาธารณสุขของกรุงเทพมหานครดูแลด้านสุขภาพอนามัย เช่น การตรวจภาวะทุพโภชนาการการจักษุวินิจฉัย ป้องกันโรค การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยทั่วไป เช่น ผิวหนัง ผม เป็นต้น

2.3) การให้บริการสงเคราะห์ในเรื่อง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) เสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียน ทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในพื้นที่สมทบกับที่รัฐอุดหนุนให้นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง เช่น เทศบาลนครศรีธรรมราช ได้สนับสนุน ให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญที่อยู่ใกล้เคียง โดยให้เป็นเงินทุนการศึกษา พร้อมทั้งค่าใช้จ่าย เช่น ค่าพาหนะ เป็นต้น

2.4) การส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรู้อยู่ ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามแนวความต้องการของชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จัดหาครูพิเศษสอนภาษาอังกฤษ จ้างครูบรรณารักษ์ ตลอดจนสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ได้บรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

2.5) การตรวจสอบคุณภาพและการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาโดยสภาท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้ตั้งกระทู้ถามและการตั้งญัตติเพื่อให้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครชี้แจงและแก้ปัญหา เป็นต้น

2.6) การช่วยเหลืออำนวยความสะดวก จากสำนักงานเขตให้แก่สถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถขอความช่วยเหลือจากเขตที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในด้านความสะดวกในเรื่อง ยานพาหนะ การแก้ปัญหาหน้าท่วม การระบายน้ำ การตกแต่งสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

2.7) การส่งเสริมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้มีระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียน ซึ่งเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาให้อำนาจในการกำกับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ตลอดจนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนสามารถใกล้ชิดและใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการชุมชน เช่น ใช้สนามกีฬาเป็นลานกีฬาของชุมชน ห้องสมุด ห้องประชุมเป็นสถานที่จัดงาน จัดประชุมของชุมชน ตลอดจนเป็นสถานที่หน่วยงานอื่นๆ มาใช้บริการได้

ภารกิจในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบาทของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ การบริหารในรูปของคณะบุคคลของระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ได้กำหนดให้มีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาใน

ระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (มาตรา 41) อีกทั้งจัดให้การศึกษาเป็นบริการสาธารณะของรัฐที่อยู่ในข่ายจะต้องกระจายอำนาจด้วย ดังนั้นจึงเป็นการขยายบทบาทของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ผู้บริหารโรงเรียนใช้หลักสูตรแกนกลาง 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ที่มีความกระตือรือร้นรวมทั้งสภาผู้ปกครองซึ่งช่วยเพิ่มชีวิตชีวาให้กับโรงเรียนเวลามีกิจกรรม ประจำปีที่น่าตื่นเต้นหลายงานการออกแบบเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยที่สุด ที่มีทรัพยากรด้านวิชาการและกีฬา รวมทั้งห้องเรียนและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การดำเนินงานขององค์กรนั้นๆ ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับมีความเจริญก้าวหน้า มีชื่อเสียง การบริหารสถานศึกษา จะเน้นที่การเรียนการสอน หลักสูตร โปรแกรมการศึกษา การพัฒนาการสอนการประเมินผลการสอนผู้บริหารจะสามารถปฏิบัติการกิจในการบริหารจัดการได้ สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเป็นผู้นำทางด้าน วิชาการ มีความมุ่งมั่นในการทำงานปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน นักเรียนและ ชุมชน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมุ่งมั่นให้ทุกคนในโรงเรียน และชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการด้วยการทำงานเป็นทีม โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็น ความสำคัญของทุกคนทุกฝ่ายและให้นำภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นมาอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ให้เด็ก รุ่นหลังสืบไป

การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษา ปฐมวัยซึ่งปัจจุบันรัฐได้เล็งเห็นความสำคัญโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้น และ กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนให้มีส่วนร่วมในการชี้แนะให้ข้อเสนอในการจัดการศึกษา การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย

งานชุมชนสัมพันธ์ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยกับชุมชนอย่างเหมาะสมโดยการเน้นการสร้าง ความสัมพันธ์กับสถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้น

ความสำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย

- 1) ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยกับชุมชน
- 2) ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เกิดแก่หน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยทำให้ ครอบครัวและชุมชน ยอมรับและมีความศรัทธาต่อองค์กร
- 3) ช่วยให้สถาบันครอบครัวและชุมชนได้รับบริการต่างๆที่เป็นประโยชน์

ปัจจุบันการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหาร การศึกษา เพราะโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้าน อาคารสถานที่ หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเห็นได้จากแนวการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการสถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชน มาเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนกับชุมชน จึง จำเป็นต้องมีความร่วมมือและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมี คุณภาพตรงตามความต้องการของหลักสูตร (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550: 56)

สรุป การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธ์ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย คือ การบริหารหน่วยงานสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงด้วย คือ นโยบาย ความต้องการของหน่วยงาน แนวคิด ในการบริหารและความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วม ในการ บริหารการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษา นักเรียนมีคุณภาพและมีมาตรฐานการเรียน การสอน การมีส่วนร่วมของหลักสูตรตลอดคือ ผู้ปกครอง เอกชนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นกับความต้องการท้องถิ่น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

เบญจวรรณ ศรีศรี (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ผลการวิจัยในด้านการบริหาร จัดการ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่าง หลากหลาย มีการจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด ปลอดภัยและเหมาะสมต่อเด็กแต่ละวัย ในด้านบุคลากร พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก มีคุณธรรม จริยธรรม สุขภาพจิตที่ดีสามารถปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูและครูผู้ดูแลเด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ปกครอง ชุมชน ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เครื่องใช้ส่วนตัวสำหรับเด็ก เช่น หวี แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดตัวประจำตัวเด็กสะอาดและมีครบสำหรับเด็กทุกคน ลำดับถัดมา ได้แก่ การจัดพื้นที่ภายในอาคารสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่สำหรับเด็กนอนพักผ่อนอย่างเหมาะสม เครื่องนอนประจำตัวเด็กสะอาดและเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ตามลำดับ ส่วนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์ที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ พื้นที่ห้องสำหรับจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก โดยมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน ในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า เด็กซึ่งแสดงถึงความสนใจชอบอยากรู้อยากเห็น มีอารมณ์ร่วมไปกับสีสรรูปทรงของงานศิลปะเสียงดนตรีทำทางและจังหวะของการเคลื่อนไหวและสนใจใคร่รู้ธรรมชาติรอบตัวและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ส่วนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนนำผลประเมินไปพัฒนาเด็ก ลำดับถัดมา ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการจัดการด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการให้บริการด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ วิชาการและอื่น ๆ ของสถานศึกษาแก่ชุมชน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมงานเครือข่ายให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบและงานพัฒนาเครือข่าย สนับสนุนงานบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

พิพัฒน์ หมาดเสริม (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมาตรฐานของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 6 ด้าน ผลการปฏิบัติงานทุกด้านไม่ได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกด้านซึ่งก็ต้องมีการปรับปรุงเพื่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกลางตามเกณฑ์มาตรฐาน 6 ด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้ปกครองปล่อยปละละเลยบุตรหลานของตนเองให้เป็น

หน้าที่และภาระของครู ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก สื่อและอุปกรณ์ในกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็กมีไม่เพียงพอกับความต้องการต่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กตามวัย อันเนื่องมาจากขาดแคลนงบประมาณ ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย การดูแลเรื่องอาหาร สถานที่ปรุงอาหารของศูนย์ ยังไม่ได้มาตรฐาน ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย สถานที่และบริเวณที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ด้านบุคลากร ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานและขาดทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางศูนย์ดำเนินการ รวมทั้งขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ส่วนแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6 ด้าน พบว่า ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จได้นั้น กลุ่มผู้รับบริการต้องมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนอยู่ มีความรู้เกี่ยวกับด้านกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ผู้รับบริการต้องมีการติดตามการประเมินผลเสนอต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พิณสุดา สิริธรังศรี (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยโครงการนำร่องการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะคนไทย โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นหลักสำคัญในการนำร่องมีองค์กรที่จัดการศึกษาเข้าร่วมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาของรัฐ เอกชน วัด สถาบันศึกษาปอเนาะ แหล่งเรียนรู้ เทศบาล และองค์กรชุมชน ต่างๆ พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะของการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ปัญหาและร่วมชื่นชม ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เต็มตามศักยภาพ รู้ท้องถิ่น รู้รากเหง้า รู้ศาสนา รู้วัฒนธรรม รู้ประวัติศาสตร์ รู้วิชาสามัญ รู้วิชาอาชีพ รู้รักษาสุขภาพ รู้เท่าทันโลก เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี จากการดำเนินงานในรูปแบบดังกล่าว สถานศึกษาในระบบ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ถึงร้อยละ 5-19 คณะผู้บริหารต้องให้ความสนใจเรื่องดำเนินงานด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัยและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย แม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีทำเลที่ตั้งเหมาะสมอยู่ใกล้ชุมชนแต่อยู่ใกล้แหล่งมลพิษ (หลุมขยะ) และในเรื่องของขนาดพื้นที่ใช้สอยที่คับแคบมาก อีกทั้งศูนย์มีสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกอาคาร ไม่เป็นสัดส่วนเท่าที่ควร ไม่มีการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนชัดเจน ไม่มีการแยกพื้นที่ของ ห้องเรียน ห้องกิจกรรม ห้องนอน ห้องปฐมพยาบาลออกจากกันและเครื่องเล่นสนามต้องให้มีความเหมาะสม สะดวก สะอาด ปลอดภัย เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กก่อนอยู่ ศูนย์ควร

ปรับปรุงต่อเติมอาคารเรียนให้มีพื้นที่ใช้สอยตามเกณฑ์มาตรฐานคือ พื้นที่ใช้สอยเฉลี่ย 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน จัดพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนที่ชัดเจนตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดโดยให้มีทั้งห้องครัว ห้องกิจกรรม ห้องนอน ห้องปฐมพยาบาล ห้องน้ำห้องส้วมที่มีอ่างล้างมือและที่แปรงฟันและการดูแลสภาพอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามทั้งหมดให้อยู่ในสภาพที่ดีที่เหมาะสม สะอาด สะดวก และปลอดภัยแก่เด็ก รวมทั้งการจัดหาสถานที่จัดตั้งศูนย์ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตระหนักและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพของเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการจัดสรรงบประมาณในการอบรมครูประจำศูนย์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านโภชนาการ 2) จัดให้มีการประสานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและหน่วยงานสาธารณสุขในการให้ความรู้กับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพเด็กเล็ก

ศิววรรณ เกียรติสุรนนท์ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดศรีสะเกษ ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา ทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนที่โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัยแล้วประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบจากผลการทดลองผลการวิจัย ได้รู้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องเหมาะสมปฏิบัติได้และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย คณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษาโดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย

มนตรี แก้วสำโรง (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม ครูมีส่วนร่วมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารวิชาการเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงานนักเรียน ด้านการบริหารทั่วไป ตามลำดับ และผลการวิจัยในด้านต่างๆพบว่า

1) ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในระดับมากที่สุด โดยมีการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอันดับแรก การแบ่งงานมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาประชาสัมพันธ์โรงเรียน ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตรฯ

2) ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณเป็นลำดับที่หนึ่ง มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณรวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบกับการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี

3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาความดี ความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีเป็นลำดับแรกและด้าน สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

4) ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดด้านร่วมสรรหาพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นลำดับแรกและมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณูปโภคในโรงเรียนและ ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บทแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้ง กลุ่มชมรมหรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า

ดวงกมล จงเจริญ (2552) ได้การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กด้านการจัดสภาพแวดล้อมต้องมีการดูแลบริเวณโดยรอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยรวมทั้งเครื่องภายในสนามให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เมื่อเกิดการชำรุดต้องมีการแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการซ่อม นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ มีผลให้เด็กได้รับการพัฒนาจากการเข้าสัมผัสสภาพแวดล้อมด้วยตัวของเด็กเอง

บุญณภัทร์ เดือนกลาง (2552) ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบำรุงรักษา ศิลปะวัฒนธรรมและด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ส่วนด้านบริหารจัดการ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ สถานภาพ การสมรส และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด ชัยภูมิในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขณะที่ผู้ปกครองที่มี เพศ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลลาดใหญ่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้าน ลาดใหญ่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สุชาติ มีสมบัติ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านสะพานยูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วม ส่วนที่ 2 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ในส่วนที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วม มี 3 องค์ประกอบ คือ หลักการในการกำหนด รูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในส่วนที่ 2 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจแก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ให้แพร่หลาย และจัดให้มีงบประมาณ เพื่อการ วิจัยติดตาม ผล อย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ในส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทักษะในการสร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ และมีวิสัยทัศน์ บุคลากรทุกคนใน โรงเรียนปฏิบัติตนเหมาะสมตามบทบาทร่วมมือกันในการ ปฏิบัติงานกับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาเปิดโอกาสและสนับสนุนกิจกรรมของ ผู้ปกครอง

ศราวุธ สังกะเทศ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ พบว่า ระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านนโยบายการบริหารการปฏิบัติและผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านตัวบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านพัฒนาการของตัวเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย และด้านความร่วมมือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน ปัญหา

อุปสรรคของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ มีอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมและด้านสุขภาพอนามัยของเด็กเล็ก

กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน พบว่า ชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดต่อบริการ ปัญหาที่เกิดขึ้นประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงาน ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความช่วยเหลือแก่ครูพี่เลี้ยงเด็กและติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็กและเป็นกรรมการตรวจรับ พัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปรศรีณี เจริญใจ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอค้อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อยู่ในระดับมากทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียน โดยส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภา คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นที่ตรงกันด้านบุคลากร ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านผู้เรียน และประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจในประสิทธิภาพของผู้เรียนในระดับมาก ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคนเพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้สอน ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดทำระบบข้อมูลต่าง ๆ ในศูนย์ เพื่อให้เกิดความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและเด็กนักเรียนสนใจที่จะเรียนหนังสือมากขึ้นและด้านผู้เรียนควรที่จะเลือกสื่อและมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็กซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

ชนพล ดอนชวนชม (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมของปัญหาการพัฒนา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณารายด้านแล้ว ปัญหาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและถือว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ ปัญหาด้านการจัดประสบการณ์ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่ในระดับน้อยและปัญหาด้านการบริหารบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนความต้องการในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการให้บุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริหารบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาอย่างต่อเนื่องมากที่สุด ด้านการจัดประสบการณ์ พบว่า ต้องการให้มีการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ต้องการรับเด็กเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด ส่วนแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนาคือ ในช่วงที่มีการจัดทำงบประมาณ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็กควรมีการจัดทำโครงการเสนอของงบประมาณในช่วงที่องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขกมีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หรือจัดทำข้อบัญญัติ งบประมาณประจำปี การดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก ควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆ รวมถึงประชาชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ด้านการบริหารบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนาจัดให้มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากรฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำความต้องการมากำหนดในการวางแผน กำหนดปริมาณงานให้เหมาะสมกับอัตรากำลังที่มีอยู่ ด้านการจัดประสบการณ์ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ จัดให้มีการประชุมทุกครั้งเพื่อวางแผนการรับนักเรียนเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนและส่งเสริมการรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี เนื่องจากแต่ละศูนย์มีจำนวนเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีจำนวนลดลง แต่เด็กที่ต่ำกว่า 3 ปี มีจำนวนมากขึ้นและเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง

จรรยา ชนิลี (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันยังพบปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ งบประมาณไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายงบประมาณไม่คล่องตัว อาคารสถานที่ที่ไม่ได้

มาตรฐาน สภาพแวดล้อมยังไม่มีควมร่มีรินที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการให้ทุนการศึกษาแต่ยังไม่ครบทุกคน ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเด็กเล็กมีสุขภาพฟื้นฟู สำหรับแนวทางการพัฒนา พบว่าควรสร้างแรงจูงใจและจัดสวัสดิการแก่บุคลากรให้มากขึ้นประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดจ้างบุคลากรในตำแหน่งน้การเพื่อปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนในแต่ละศูนย์กำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ เป็นแนวเดียวกัน ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ควรให้ความรู้เรื่องการผลิตสื่อ การจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการแก่ครูผู้ดูแลเด็กพัฒนาบุคลากรให้ทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบ ให้ความรู้เรื่องการนิเทศแก่บุคลากรที่รับผิดชอบและขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการดูแลและป้องกันสภาพฟื้นฟู

เบญจมาพร อิ่มเอิบ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน้อยู่ ตำบลโป่งแพร์ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน้อยู่ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนการค้นห้ปัญหาและสาเหตุ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงานและขั้นตอนการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

จิรัชยา นานูญมี (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับดีและดีมากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากและกลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับดีและดีมาก มีส่วนร่วมในระดับมากในทุกด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยและด้านบุคลากร ส่วนกลุ่มตัวอย่าง

ที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็ก ที่ผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ในทุกด้าน คือ ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย และด้านบุคลากร การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมากรวมทุกด้าน มีมากกว่ากลุ่มตัวอย่าง ที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติและเมื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการ ส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยและด้านบุคลากรของกลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนา เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก มีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่าน เกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ด้านบุคลากร พบว่า คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองต้องการให้เพิ่มจำนวน ผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กที่ต้องดูแล อีกทั้งต้องการให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีคุณวุฒิด้าน การศึกษาปฐมวัยได้ศึกษาต่อเพื่อให้มีความรู้ตรงตามสายงานที่ปฏิบัติและควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็ก ได้เข้ารับการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย สำหรับปัญหาที่พบคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ ปกครองส่วนน้อยได้ให้ข้อมูลไว้ว่าผู้ดูแลเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็ก ทำให้ไม่มั่นใจในความปลอดภัยของเด็ก ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ ผู้ดูแลเด็ก ขาดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ผู้ดูแลเด็กไม่ใช่คนในพื้นที่ บุคลากรที่ปฏิบัติใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสบการณ์และความรู้ที่น้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งตั้งอยู่ในโรงเรียน ระดับประถมศึกษาทำให้ครูที่โรงเรียนผลัดภาระมาให้ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมี ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรเพิ่มจำนวนผู้ดูแลเด็กให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย ให้ครบทุกคนโดยเทศบาลรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่าย ควรจัดให้มีหลักสูตร ฝึกอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ คัดเลือกผู้ดูแลเด็กจากคนในพื้นที่หรือหมู่บ้านใกล้เคียง

ผู้ดูแลเด็กควรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ให้มาก กว่านี้ อีกทั้งควรมีความโปร่งใสในการสรรหาผู้ดูแลเด็ก ไม่ควรสรรหาโดยอิงกับการเมืองมาก เกินไปสำหรับด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ ปกครองโดยส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดให้มีมุมเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จัดห้องเรียนให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก อาคารสถานที่และบริเวณโดยรอบมีความร่มรื่น ส่วนที่ เห็นว่าไม่ได้ปฏิบัติโดยส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่ได้จัดอาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัยแก่เด็กเล็กไม่ได้ จัดหาเครื่องเล่นกลางแจ้งที่เหมาะสม พื้นที่ใช้สอยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เพียงพอ ส่วนน้อยมี

ความเห็นว่ายังไม่แน่ใจว่ามีการทำความสะอาดห้องครัวหรือสถานที่ปรุงอาหารเป็นประจำหรือไม่ สถานที่ที่มีความคับแคบทำให้มีพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ ห้องน้ำห้องส้วมยังมีไม่เพียงพอในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโอกาสได้เลือกวัสดุ/สื่อการสอนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แจ้งปัญหาของเด็กให้ผู้ปกครองได้รับทราบและหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการจัดงบประมาณค่าวัสดุการศึกษาและสื่อการเรียนการสอน ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนยังมีน้อย

กรณีศึกษาโครงการสร้างร่วมมือการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆ รวมถึงการจัดการศึกษาและมีแผนที่จะโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแนวโน้มการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น โดยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้นเป็นการรับ โอนมาจากหน่วยงานต่างๆ และส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งขึ้นเอง

ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านการใช้ทรัพยากร ร่วมกันด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการพัฒนาบุคลากรจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอาจทำให้การจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ความรู้และความชำนาญในการค้นหาวิธีการสอนที่ดีในการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย หากสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการพัฒนา สถานศึกษาก็มีโอกาสพัฒนาสถานศึกษาเป็น “Community Center” ได้โดยบูรณาการความรู้กับการศึกษาตามอัธยาศัย การประกอบอาชีพและความหลากหลายต่างๆ

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Abdel Hady (1990: 3276 A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาของประเทศอียิปต์ ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นต้องปรับปรุงแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษาแรงจูงใจ และกิจกรรมที่ประชาชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วม

Lind (1993 : 1712-B) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารและความกดดัน (ความหยิ่งของตนเอง รูปแบบของพฤติกรรม) วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ต้องการหา ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการบริการและเลือกตัวแปรที่เป็นสื่อที่มีศักยภาพและระดับความ กดดันของลูกจ้าง เพื่อนำมาพิจารณาว่า ตัวแปรใดที่มีผลมากที่สุด ในสภาพแวดล้อมโดยส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารที่ต่างกัน มีผลระดับความกดดันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม และแบบให้ความเมตตา มีระดับความกดดันต่ำกว่ารูปแบบการบริหารอื่นๆ โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแรงกดดันต่ำกว่า

Elliont (1994 : 3468-A) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจ ในโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพของ โรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และอาจารย์กับการรับรู้ของครูใหญ่เกี่ยวกับความร่วมมือกัน และการตัดสินใจร่วมกัน ในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การเพิ่ม ความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียนและได้เสนอแนะองค์ประกอบในการจัดโครงสร้างและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผลการได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้

Person (1994: 307-A) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการรับรู้ประสิทธิผลของสถาบันของวิทยาลัยชุมชนในนอร์ทแคโรไลนา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผลและ พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้ในประสิทธิผลและ พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้ในประสิทธิผลของวิทยาลัย

Baksh (1995 : 351) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และเจตคติในการทำงาน พบว่า ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถูกพบระหว่าง โปรแกรมการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจในค่าตอบแทน ความผูกพันต่อองค์กร และความพึงพอใจในการมีอิสระในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่าง โปรแกรมการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในงาน ความพึงพอใจในโอกาสที่จะเติบโตและความพึงพอใจในหัวหน้างาน การค้นพบสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถเพิ่มระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

Porter (1995) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ของวิทยาลัยชุมชน เมื่อบรรณารักษ์ของวิทยาลัยชุมชนเผชิญกับ ความต้องการการบริการที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติเทคโนโลยีข้อมูล พวกเขาจะต้องเผชิญกับความกดดันด้านการให้บริการภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ และโอกาสความก้าวหน้าจำกัด การศึกษาครั้งนี้เป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อความพึงพอใจทาง จิตวิทยา สังคม และอธิบายความต้องการของการบรรลุความต้องการด้วยทฤษฎีของ Maslow และ Herzberg ในทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ของการบริหารงานตามทฤษฎี Y ทฤษฎีสถานการณ์

Isacson (1997) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม : ผลกระทบของ การแก้ปัญหา เรื่องผลการปฏิบัติงาน (นวัตกรรม) ระหว่างเภสัชกรในโรงพยาบาล การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ของความเป็นอิสระ บัญชีแสดงลักษณะของงาน บรรยากาศในองค์กร การแก้ปัญหา การทำการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม การขาดการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การให้รางวัลสำหรับการเปลี่ยนแปลง การท้าทายและความมั่นคงในการพึ่งพานวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การวิเคราะห์ในการตัดสินใจเรื่องความสัมพันธ์เหล่านี้ใช้ ANOVA พบว่า ตำแหน่งงานแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

Kotze' , du Plessis (2003) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของ นักศึกษานั้น ตัวนักศึกษาเองก็เปรียบดังผู้ร่วมผลิตด้านการศึกษา ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาก็สามารถ เข้าใจถึงระดับความพอใจ คุณภาพและคุณค่าทางความคิดได้ด้วยตนเองนักศึกษา จะทำอย่างไรเพื่อ จะทำให้หน้าที่ร่วมผลิตด้านการศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากผลงานวิจัยด้าน การตลาดที่ ขอมรับกันมาอย่างยาวนาน ส่วนสำคัญของการมีส่วนร่วมของการมีบทบาทบริการลูกค้า และมี ข้อมูลและบทสรุปจากการแลกเปลี่ยนความคิดของลูกค้าและการมีส่วนร่วมของการจัดการบริการ

นำเสนอแบบจำลองใหม่ของแบบทดสอบการแลกเปลี่ยนความคิด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านได้ให้เนื้อหาแนวคิด ทฤษฎี นักวิจัยได้สังเคราะห์พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ตารางที่ 2.1 ผู้วิจัยได้สรุปการสังเคราะห์แนวคิดได้ดังนี้

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	Keith David 1972	White 1995	Cohen Uphof 1981	อุทัย บุญประเสริฐ 2543	สถาบันสร้างเสริมสุข 2550	จันราณี สงวนนาม 2553	ความถี่
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2	การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น						✓	1
3	การเกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์	✓						1
4	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ		✓	✓	✓	✓	✓	5
5	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล		✓	✓		✓	✓	4
6	การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ	✓						1
7	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์		✓	✓		✓		3
8	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ			✓				1
9	การมีส่วนร่วมเสียสละ		✓					1
10	ความเชื่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์				✓			1
11	ความเป็นองค์กรของโรงเรียน				✓			1
12	แบบภาวะผู้นำ				✓			1

การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในทางตรงหรือทางอ้อมได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนทั้งสิ้น 311 แห่ง ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 175 แห่งและมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนทั้งสิ้น 175 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของในการจัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามมีลักษณะแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

- 1) เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นรายด้าน

ลักษณะของแบบสอบถามนี้เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีการให้คะแนนคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ กำหนดให้มีระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น ประมาณ 7 เดือน ซึ่งแบ่งระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยเป็นช่วงระยะเวลาตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
	57	57	57	57	57	58	.58
การศึกษาหนังสือ เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	←→						
กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย			←→				
สร้างเครื่องมือในการวิจัย			←→				
เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล				←→			
สรุปผลการวิจัย						←→	

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐานและกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3) นิยามตัวแปร เพื่อสร้างแบบสอบถาม
- 4) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในการวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลังจากสร้างเครื่องมือแล้วผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) นำเอกสารจากมหาวิทยาลัยรังสิตไปขอความอนุเคราะห์จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 2) นำหนังสือการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เตรียมผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ผู้วิจัยนำเครื่องมือซึ่งได้รับการตรวจความเที่ยงตรงได้จัดส่งรวบรวมข้อมูลที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 175 แห่ง ด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ข้อมูลสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักการ บริหารแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามมาตรฐานการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม สำเร็จรูปดำเนินการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับ เกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี สภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี สภาพอยู่ในระดับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี สภาพอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี สภาพอยู่ในระดับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี สภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางมีคำบรรยายประกอบตามลำดับดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีสัญลักษณ์
- 4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีสัญลักษณ์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้

n	แทน	จำนวนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน โดยเรียงลำดับตามความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก การบริหารแบบมีส่วนร่วม

- 1) ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม
- 3) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกเป็น รายด้าน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวม
- 2) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกเป็นรายด้าน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพดังต่อไปนี้

- 1) ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 4.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(n=175)	ร้อยละ
ชาย	1	0.57
หญิง	174	99.43
รวม	175	100

จากตารางที่ 4.1พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเกือบทั้งหมด จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 99.43 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพจำนวน	(n = 175)	ร้อยละ
1.อายุ		
25-30 ปี	12	6.68
31-40 ปี	55	31.43
41-49 ปี	75	42.86
50 ปีขึ้นไป	33	18.86
รวม	175	100
2. ตำแหน่ง		
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	116	66.29
ครูผู้ดูแลเด็ก	55	31.43
นักวิชาการศึกษา	2	1.14
อื่นๆ	2	1.14
รวม	175	100
3.วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	162	92.57
ปริญญาโท	11	6.29
ปริญญาเอก	-	-
อื่นๆ	2	1.14
รวม	175	100

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n = 175)	ร้อยละ
4. ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการบริหาร		
1-5 ปี	18	10.29
6-10 ปี	52	29.71
11-15 ปี	73	41.71
16-20 ปี	29	16.57
21-25 ปี	1	0.57
มากกว่า 25 ปี	2	1.14
รวม	175	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 66.29 รองลงมาคือ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 31.43 ส่วนนักวิชาการศึกษาและ อื่นๆ ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คิดเป็นร้อยละ 0.57 ตามลำดับ ส่วนวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ จบปริญญาตรี 162 คน คิดเป็นร้อยละ 92.57 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการบริหาร พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 73 คนคิดเป็นร้อยละ 41.71

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน (n = 175)	ร้อยละ
1. จำนวนนักเรียน		
1-49 คน	152	86.86
50-99 คน	20	11.43
100 คนขึ้นไป	3	1.71
รวม	175	100
2. จำนวนครู		
1 คน	120	68.5
2-4 คน	52	29.71
5 คนขึ้นไป	3	1.71
รวม	175	100

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน (n = 175)	ร้อยละ
3. จำนวนพี่เลี้ยงเด็ก		
1 คน	79	45.14
2-4 คน	14	8.00
5 คนขึ้นไป	1	0.57
อื่นๆ(ไม่มี)	81	46.29
รวม	175	100
4. จำนวนบุคลากร		
1 คน	58	33.14
2-4 คน	24	13.71
5 คนขึ้นไป	4	2.29
อื่นๆ(ไม่มี)	89	50.86
รวม	175	100

จากตารางที่ 4.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 แห่ง เมื่อจำแนกตามจำนวนนักเรียนทั้งหมด พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1-49 คน คิดเป็นร้อยละ 86.86 รองลงมาคือ 50-99 คน คิดเป็นร้อยละ 11.43 และน้อยที่สุดคือ 100 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.71 ส่วน จำนวนครูทั้งหมดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีจำนวนครู 1 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมา คือ 2-4 คน คิดเป็นร้อยละ 29.71 และน้อยที่สุดคือ 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.71 ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีพี่เลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 46.29 ส่วนจำนวนบุคลากรอื่นๆส่วนใหญ่ไม่มีคิดเป็นร้อยละ 50.86

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม สรุปได้ผลวิจัยดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยภาพรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.58	0.94	มาก
2.ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ	3.20	1.06	ปานกลาง
3.ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.62	0.97	มาก
4.ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมประเมินผล	3.43	1.07	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.46	1.01	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$, $SD =1.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, $SD=0.97$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.58$, $SD =0.94$) อย่างไรก็ตาม พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}=3.43$, $SD =1.07$) และการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ($\bar{X}=3.20$, $SD =1.06$) อยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 4.5 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	4.55	0.86	มากที่สุด
2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.86	0.91	มาก
3.ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษามัธยมศึกษาในการพิจารณา คัดเลือกสื่อ หนังสือและวัสดุอุปกรณ์การเรียน	4.01	0.84	มาก
4.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนดอัตรากำลังตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.24	1.37	น้อย
5.มีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.63	0.96	มาก
6.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดมาตรการในการพัฒนาอาคาร สถานที่สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย	3.90	1.06	มาก
7.ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนแนวทางการใช้อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.99	0.92	ปานกลาง
8.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการวางแผนกำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษา ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.58	0.67	มากที่สุด
9.มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจการกำหนด นโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย	3.17	1.02	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ต่อ)

สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
10.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความรู้	3.97	1.03	มาก
11.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย	3.11	0.87	ปานกลาง
12.ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	2.91	0.95	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.58	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการวางแผนกำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.67$) รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.86$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการพิจารณา คัดเลือกสื่อ หนังสือ และวัสดุอุปกรณ์การเรียน ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.84$) รองลงมา คือครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความรู้ ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 1.03$) ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดมาตรการในการพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 1.06$) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดแนวทางการจัดระบบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.91$) และมีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.96$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 1.02$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน

การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.87$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 2.91$, $SD = 0.95$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับน้อย คือ ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนดอัตราค่าจ้างตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.24$, $SD = 1.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบตามวงจร คุณภาพ(PDCA)	3.61	0.85	มาก
2.มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.06	1.12	ปานกลาง
3.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นให้มีการป้องกันและช่วยแก้ปัญหาสังคมของชุมชน	3.10	0.98	ปานกลาง
4.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอบรมพัฒนาคูรุ่มกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย	3.11	1.35	ปานกลาง
5.ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรครูเพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู	2.24	1.28	น้อย
6.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ	2.84	1.19	ปานกลาง
7.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.91	1.16	ปานกลาง
8.ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ	4.79	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 ด้าน การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
9.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย	3.42	0.92	ปานกลาง
10.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.28	0.98	มาก
11.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย	2.80	1.12	ปานกลาง
12.มีการจัดนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาอื่นเพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษาระดับปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง	3.85	1.06	มาก
13.ครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.38	0.90	ปานกลาง
14.มีการสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากสถาบันอุดมศึกษา	2.15	1.38	น้อย
15. ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการรวบรวมทำเนียบผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.45	1.14	น้อย
โดยภาพรวม	3.20	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 1.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.79$, $SD = 0.49$) ส่วนที่อยู่ในระดับมาก คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.98$) มีการจัดนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาอื่นเพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษาระดับปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.85$, SD

= 1.06) ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.85$) และครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.38$, $SD = 0.90$) ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.42$, $SD = 0.92$) ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอบรมพัฒนาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 1.35$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นให้มีการป้องกันและช่วยแก้ปัญหาสังคมของชุมชน ($\bar{X} = 3.10$, $SD = 0.98$) มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 1.12$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.91$, $SD = 1.16$) นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ($\bar{X} = 2.84$, $SD = 1.19$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 2.80$, $SD = 1.12$) และส่วนที่อยู่ในระดับน้อย คือ ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการรวบรวมทำเนียบผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.45$, $SD = 1.14$) ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรครูเพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู ($\bar{X} = 2.24$, $SD = 1.28$) มีการสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 2.15$, $SD = 1.38$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ด้าน การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการบริหารการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้	3.79	1.09	มาก
2. ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงจากการใช้จ่ายงบประมาณด้านการซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์	3.78	0.88	มาก
3. ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจรรยาบรรณที่ดี	3.28	1.15	ปานกลาง
4. ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน	4.25	1.00	มาก

ตารางที่ 4.7 ด้าน การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
5.ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย	4.15	0.82	มาก
6.ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น	3.07	0.86	ปานกลาง
7.ครูได้ประโยชน์จากนำผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานไปพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพได้	4.09	0.92	มาก
8.ชุมชนได้ประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการอบรมด้านวิชาชีพให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น	3.00	0.93	ปานกลาง
9. ครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก	3.75	1.03	มาก
10.ผู้ปกครองได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ปกครอง	3.06	0.98	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.62	0.97	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากคือครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 1.00$) ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.82$) ครูได้ประโยชน์จากนำผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานไปพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพได้ ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.92$) มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการบริหารการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 1.09$) ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงจากการใช้จ่ายงบประมาณด้านการซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.88$) ครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} =$

3.75, SD = 1.03) ที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ เมื่อประพุดิตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี ($\bar{X} = 3.28$, SD = 1.15) ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.07$, SD = 0.86) ผู้ปกครองได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.06$, SD = 0.98) ชุมชนได้ประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.00$, SD = 0.93) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	SD	
1.ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.19	0.87	มาก
2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลค่าใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.79	1.12	มาก
3.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.02	0.99	มาก
4.ครูมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการทดสอบความรู้และทักษะด้าน จิตวิทยา เด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่	2.32	1.53	น้อย
5.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก	2.57	1.37	ปานกลาง
6.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.53	1.12	มาก
7.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่ลดการเกิดอุบัติเหตุของเด็กเล็ก	3.30	1.05	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
8.ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย	3.63	1.04	มาก
9.ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.49	0.75	มาก
10. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	3.06	1.02	ปานกลาง
11.ครูมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการเครือข่ายชมรมครูผู้ดูแลเด็ก	3.74	1.03	มาก
12.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.15	0.92	ปานกลาง
13.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน	2.79	1.11	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.43	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 1.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.75$) ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.87$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.99$) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 1.12$) ครูมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจด้านการบริหาร

จัดการเครือข่ายชมรมครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 1.03$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและ ประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 1.04$) นักวิชาการศึกษามีส่วน ร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.53$, $SD = 1.12$) ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัด สภาพแวดล้อมที่ลดการเกิดอุบัติเหตุของเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 1.05$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.92$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 1.02$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผู้มีภูมิปัญญา ท้องถิ่นในชุมชน ($\bar{X} = 2.79$, $SD = 1.11$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของ ครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 2.57$, $SD = 1.37$) และส่วนที่อยู่ในระดับน้อย คือ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การทดสอบความรู้และทักษะด้านจิตวิทยา เด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่ ($\bar{X} = 2.32$, $SD = 1.53$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลัก มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวม

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ด้านมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.80	0.94	มาก
2.ด้านบุคลากร	2.94	1.24	ปานกลาง
3.ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.57	0.94	มาก
4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.70	0.94	มาก
5.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.13	1.03	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.43	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ด้านมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก 2 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.94$) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.70$, $SD = 0.94$) ส่วนในด้านมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.94$) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 1.03$) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.94$, $SD = 1.24$) ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 4.10 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	4.55	0.86	มากที่สุด
2. คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.86	0.91	มาก
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการพิจารณา คัดเลือกสื่อ หนังสือ และวัสดุอุปกรณ์การเรียน	4.01	0.84	มาก
4. ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบตามวงจร คุณภาพ(PDCA)	3.61	0.85	มาก
5. มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.06	1.12	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 ด้าน การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
6.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นให้มีการป้องกันและช่วยแก้ปัญหาสังคมของชุมชน	3.10	0.98	ปานกลาง
7. มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณที่ตั้งไว้	3.79	1.09	มาก
8.ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงจากการใช้จ่ายงบประมาณด้านการซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์	3.78	0.88	มาก
9.ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.19	0.87	มาก
10.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.79	1.12	มาก
11.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.02	0.99	มาก
โดยภาพรวม	3.80	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.86$) ส่วนที่อยู่ในระดับมากได้แก่ ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.87$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.99$) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการพิจารณา คัดเลือกสื่อ หนังสือ และวัสดุอุปกรณ์การเรียน ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.84$) มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการบริหารการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 1.09$) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 1.12$) ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงจากการใช้จ่ายงบประมาณด้านการซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.88$) ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ(PDCA) ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.85$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นให้มีการป้องกันและช่วยแก้ปัญหาสังคมของชุมชน ($\bar{X} = 3.10$, $SD = 0.98$) และมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 1.12$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร

การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนดอัตรากำลังตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.24	1.37	น้อย
2. มีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.63	0.96	มาก
3.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอบรมพัฒนาครูร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย	3.11	1.35	ปานกลาง
4.ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรครูเพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู	2.24	1.28	น้อย
5.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ	2.84	1.19	ปานกลาง
6. ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี	3.28	1.15	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
7.ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน	4.25	1.00	มาก
8.ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทดสอบความรู้และทักษะด้าน จิตวิทยา เด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่	2.32	1.53	น้อย
9..ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก	2.57	1.37	ปานกลาง
โดยภาพรวม	2.94	1.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$, $SD = 1.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 1.00$) รองลงมา คือมีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับ ศูนย์อื่นๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.96$) ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี ($\bar{X} = 3.28$, $SD = 1.15$) ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอบรมพัฒนาครูร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนา ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 1.35$) นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการจัด โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ($\bar{X} = 2.84$, $SD = 1.69$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 2.57$, $SD = 1.37$) และส่วนที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทดสอบความรู้และทักษะด้านจิตวิทยาเด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่ ($\bar{X} = 2.32$, $SD = 1.53$) ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนดอัตรากำลังตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.24$, $SD = 1.37$) ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรครูเพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู ($\bar{X} = 2.24$, $SD = 1.28$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดมาตรการในการพัฒนาอาคาร สถานที่สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย	3.90	1.06	มาก
2.ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนแนวทางการใช้อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.99	0.92	ปานกลาง
3.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.91	1.16	ปานกลาง
4.ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ	4.79	0.49	มากที่สุด
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย	3.42	0.92	ปานกลาง
6.ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย	4.15	0.82	มาก
7.ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น	3.07	0.86	ปานกลาง
8.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้อง สุขลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.53	1.12	มาก
9.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่ลดการเกิดอุบัติเหตุของเด็กเล็ก	3.30	1.05	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (ต่อ)

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
10.ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย	3.63	1.04	มาก
โดยภาพรวม	3.57	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ ของเล่นให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.79$, $SD = 0.49$) ส่วนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.82$) ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดมาตรการในการพัฒนาอาคาร สถานที่สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 1.06$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 1.04$)และนักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.53$, $SD = 1.12$) ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.42$, $SD = 0.92$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่ลดการเกิดอุบัติเหตุของเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 1.05$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.86$) ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนแนวทางการใช้อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.99$, $SD = 0.92$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.91$, $SD = 1.16$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้าน วิชาการและกิจกรรมตาม
หลักสูตร

การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการ วางแผนกำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษา ที่สุกระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.58	0.67	มาก
2.มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาร่วมพิจารณาใน การตัดสินใจการกำหนดนโยบายด้านการ จัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย	3.17	1.02	ปานกลาง
3.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตร ปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.28	0.98	มาก
4.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็น วิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย	2.80	1.12	ปานกลาง
5.มีการจัดนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาอื่น เพื่อให้ความรู้ด้านการ ศึกษาระดับปฐมวัย แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง	3.85	1.06	มาก
6.ครูได้ประโยชน์จากนำผลงานที่เกิดจากการ ปฏิบัติงานไปพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า ทางวิชาชีพได้	4.09	0.92	มาก
7.ชุมชนได้ประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการจัดการอบรมด้านวิชาชีพให้แก่คน ในชุมชนท้องถิ่น	3.00	0.93	ปานกลาง
8.ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.49	0.75	มาก

ตารางที่ 4.13 ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการและกิจกรรมตาม
หลักสูตร (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
9. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย	3.06	1.02	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.70	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.70$, $SD = 0.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือครูผู้สอนมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจการวางแผนกำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.67$) ส่วนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม
ประเมิน ผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.75$) คณะกรรมการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.28$,
 $SD = 0.98$) ครูได้ประโยชน์จากนำผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ไปพัฒนาตนเองให้ม
ีความก้าวหน้าทางวิชาชีพได้ ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.92$) และมีการจัดนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาอื่น
เพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษาระดับปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 1.06$) และส่วนที่อยู่
ระดับปานกลาง ได้แก่ มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อนำข้อมูลมารว
มพิจารณาในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.17$,
 $SD = 1.02$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับ
เด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 1.02$) ชุมชนได้ประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการอบรม
ด้านวิชาชีพให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 0.93$) และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็น
วิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 2.80$, $SD = 1.12$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความรู้	3.97	1.03	มาก
2.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย	3.11	0.87	ปานกลาง
3.ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	2.91	0.95	ปานกลาง
4.ครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.38	0.90	มาก
5.มีการสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากสถาบันอุดมศึกษา	2.15	1.38	น้อย
6.ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการรวบรวมทำเนียบผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.45	1.14	น้อย
7.ครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก	3.75	1.03	มาก
8.ผู้ปกครองได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ปกครอง	3.06	0.98	ปานกลาง
9.ครูมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็ก	3.74	1.03	มาก
10.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.15	0.92	ปานกลาง
11.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน	2.79	1.11	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.13	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 1.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ครูมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจวางแผนการจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความรู้ ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 1.03$) ครู ได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 1.03$) ครูมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการ เครือข่ายชมรมครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 1.03$) ครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.38$, $SD = 0.90$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจ เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.92$) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.87$) ผู้ปกครองได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่าย ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 0.98$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้าง เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 2.91$, $SD = 0.95$) ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ($\bar{X} = 2.79$, $SD = 1.11$) ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการรวบรวมทำเนียบผู้มี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.45$, $DS = 1.14$) และมีการสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยจากสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 2.15$, $SD = 1.38$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ผลการวิจัยสรุปได้ เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยโดยภาพรวมสรุปได้ว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมากและการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางมี 3 ลำดับ ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ

ผลการวิจัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน กำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ และให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งเสริมให้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจัดให้ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สรุปได้ว่า

ผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก 2 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ส่วนมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในระดับปาน กลางมี 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านบุคลากร ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผลการวิจัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกเป็นรายด้าน

1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่ามีการให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและจัดให้ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ด้านบุคลากร พบว่า ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและมีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆในองค์กรปกครองท้องถิ่น

3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอและครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

4) ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน กำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน การจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้สรุปการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้วิจัย พบว่า

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน กำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมครูผู้สอนให้มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff (1981) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนควรมีส่วนเกี่ยวข้องกับ 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร ควรมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจแล้วควรมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

2) ส่วนในด้าน การบริหารแบบมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้วิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเน้นให้ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการได้จัดให้ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2553: 12) ซึ่งกำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553: 21) ที่กำหนดให้มีการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก

3) จากผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการประเมินผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูมีโอกาสนในการประเมินผลความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานวิชาการและมาตรฐาน (2546 : 41-42) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรควรกำหนดวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาบรรลุผลเด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเมื่อหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จแล้ว ควรกำหนดให้มีการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้อาจให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรที่จัดทำแล้ว

ประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่านำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไข เรื่องใดและประเมินหลังการใช้หลักสูตร เพื่อสรุปผลหลักสูตรที่จัดทำและจะได้ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

4) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เน้นให้ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2553 : 34) ได้กล่าวถึง การจัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก และ ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้วิจัย พบว่า ในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีการเน้นให้

1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มีการให้ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญา การศึกษาปฐมวัย และจัดให้ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนพล ดอนชวนชม (2552) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องการให้บุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรม บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาอย่างต่อเนื่องมากที่สุดและให้มีการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ส่วนแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนาคือในช่วงที่มีการจัดทำงบประมาณ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็ก ควรมีการจัดทำโครงการเสนอของบประมาณในช่วงที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หรือจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี การดำเนินกิจกรรมหรือการ

พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆ รวมถึงประชาชน ทราบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

2) ด้านบุคลากรผลการวิจัย พบว่า ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการ จัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและมีการสนับสนุนให้เกิดความ ร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆ ในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ จิรชาย นานูญมี (2552) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วน ร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ พบว่า คณะกรรมการ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองต้องการให้ เพิ่มจำนวนผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ที่ต้องดูแลอีกทั้งต้องการให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยได้ศึกษาต่อเพื่อให้ มีความรู้ตรงตามสายงานที่ปฏิบัติและควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้เข้ารับการจัดฝึกอบรมในหลักสูตร ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย และควรให้มีการฝึกอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ คัดเลือกผู้ดูแลเด็กจากคนในพื้นที่หรือหมู่บ้าน ใกล้เคียง

3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ให้มี ความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอรวมทั้งครูมีการปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี ความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานในการจัดการเรียนรู้ และเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งสอดคล้องกับ ดวงกมล จงเจริญ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น พบว่า การปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก ด้านการจัดสภาพแวดล้อมต้องมีการดูแลบริเวณโดยรอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยรวมทั้งเครื่องเล่น ภายในสนามให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เมื่อเกิดการชำรุดต้องมีการแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการซ่อม นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียนที่เอื้อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ มีผลให้เด็กได้รับการพัฒนาจากการเข้าสัมผัส สภาพแวดล้อมด้วยตัวของเด็กเอง เช่นเดียวกับ จรรยา ชนิตี (2552) ซึ่งได้ศึกษาทำการวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตาม เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่ จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการ

4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน กำหนดกิจกรรมตามหลักสูตร การศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี แก้วสำโรง (2553) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการให้ข้อเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอันดับแรก การแบ่งงาน มอบหมายงานให้ครูปฏิบัติการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนา ประชาสัมพันธ์โรงเรียน ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์, อุปกรณ์กีฬา, อุปกรณ์การเกษตรฯลฯ และมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนและ สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย

5) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน การจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อ พัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยน ความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็กการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ศรีศรี (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมการเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพ ลำดับถัดมา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะ ปฏิบัติงานเครือข่าย เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหัวหน้าศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเข้าใจหลักการและแนวทาง ในการปฏิบัติงานพัฒนาเครือข่ายแต่ละระดับตามลำดับ ส่วนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม งานเครือข่ายให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบและงานพัฒนาเครือข่าย สนับสนุนในทีมงานบริหารของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้ารับการอบรมทั้งก่อนการบรรจุแต่งตั้งระหว่างการปฏิบัติงานให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตามความรู้ความสามารถของตน
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับแต่ละชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครูพี่เลี้ยงเด็กเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน
- 3) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์มากขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) องค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดควรมีการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดโครงการอบรมกับสถาบันอุดมศึกษาในการให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กเป็นประจำทุกปี
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้บุคลากรครูมีส่วนร่วมในการกำหนดสวัสดิการเพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครู
- 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทดสอบความรู้และทักษะด้านจิตวิทยาเด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่
- 5) ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบอื่นในการจัดการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรมีการศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บรรณานุกรม

- กมล ภู่งประเสริฐ. *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.
- กฤษณา สวัสดิ์ชัย. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธงจังหวัดลำพูน.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- กิตติชัย การโสภาก. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2531) จังหวัดอุดรธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชักเชส มีเดีย, 2543.
- โกวิท พวงงาม. *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2552.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 2542.
- จรรยา ชินสี. “แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- จารุพงศ์ พลเดช. “การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจปฏิบัติ.” *วารสารพัฒนาชุมชน*. (เมษายน 2546): 13-18
- จิรัชยา นานบุญมี. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธาณสุข คณะสาธาณสุขศาสตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2545.
- *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2553.
- เจลิยว บุรีภักดีและคณะ. *การวิจัยชุมชนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: กระดาษวงศศึกษาธิการ, 2545.

บรรณานุกรม(ต่อ)

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ดวงกมล จงเจริญ. “สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ดวงแก้ว กอแก้ว. “รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานความผูกพันในองค์กร : กรณีศึกษาราชการกรุงเทพมหานคร (มหาชน) สาขาบางกะปิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

ถวิลวดี บุรีกุล. *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2550.

ทำนอง ภูเกตุพิมพ์. “แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน.”

[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotoknow.org/posts/>, 21 มิถุนายน 2557.

ชนพล คอนชวนชม. “แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล กองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

ชร สุนทรายุทธ. *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด, 2551.

ธีระ รุญเจริญ. *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2550.

ธีระพงษ์ แก้วหาญ. *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ประชาคมประชาสังคม*.

พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา, 2543.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภะ, 2550.

นภเนตร ธรรมบวร. *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- บุญณภัทร์ เดือนกลาง. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2552.
- เบญจวรรณ ศรีศรี. “การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556.
- เบญจมาพร อิ่มเอิบ. “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น่ายู่ ตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- ประยูร อัครบวร, ไพฑูรย์ สินลารัตน์, กมลทิพย์ ศรีทาเศษ. *การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม : Network. Building and Participatory.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2553.
- ปิติ เดิมสมบุรณ์. “การมีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำผิดต่อทรัพย์สินของภาคเอกชนในธุรกิจ พลอยจังหวัดจันทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชญา วิทยาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.
- ปรีศณี เจริญใจ. “การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอคลองขี้เหล็ก จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, 2551.
- พิพัฒน์ หมาดเสริม. “แนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกาะกลาง อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์.” การค้นคว้าแบบ อิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาลัยการปกครอง คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี “การศึกษาที่พึงเสียงประชาชนใน การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของ องค์กรในชุมชน การศึกษาฐานรากทางเลือกประเทศไทย.” ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทาง การศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ไพโรจน์ มินสาคร. “ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหงกรุงเทพฯ, 2550.
- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. *มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ : คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน*. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.), ม.ป.ท.
- ภาคภูมิ โภชนกุล. *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2541.
- มนตรี แก้วสำโรง. “การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2553.
- มหาดไทย, กระทรวง. *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, ม.ป.ท.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต . *การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: นึกพอยท์, 2541.
- *การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ . พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร : นึกพอยท์, 2553.
- เยาวพา เดชะคุปต์, ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, สุทธิพรรณ ชีรพงศ์, พรรัถ อินทามระ. *การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- เยาวพา เดชะคุปต์, สุทธิพรรณ ชีรพงศ์, พรรัถ อินทามระ. *การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- รุ่ง แก้วแดง. *รัฐธรรมนูญกับการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ : สปช. , 2540.
- รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์. “การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี.” *ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 2551.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559*. กรุงเทพมหานคร:วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น, 2550.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. “รายงานการวิจัยการบริหารการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ฉบับสรุป).”กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2550.
- วิชาการ,กรม. *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอนุบาล 3-5 ปี*
กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2546.
- *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ท., 2553.
- *มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุสสาหกรรมเกษตร
แห่งประเทศไทย, 2549.
- วันชัย โกลละสุด. *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: กรมโยธาธิการและผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย, 2549.
- วิรัตน์ บัวขาว. *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540.
- วีระยุทธ์ ชาดะกาญจน์. *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ศราวุธ สังกะเพศ. “การประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน
ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐประศาสนศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน. *วิชาการศึกษาปฐมวัย 1071103 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ, 2553.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.”
ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุญฎิบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2542.
- ศีร์วรรณ เกียรติสุรนนท์. “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กร
เอกชนจังหวัดศรีสะเกษ.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรคุญฎิบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 2554.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ศุภชัย ธรรมวงศ์. “การพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลบนเว็บไซต์ สำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดแม่ฮ่องสอน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยี
สารสนเทศและการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*.
กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2544.
- การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2543.
- คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาวพ.ศ.2550-2559 ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- แนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา, 2542.
- แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพฯ:
บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 2553.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พุทธศักราช
2545. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2546.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา
แห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2551.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็ก
ปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2551.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้. *รายงานการติดตามและประเมินผล
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559
ช่วงครึ่งแรกพ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2556.
- *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตร, 2556.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *คู่มือประชาชน สำหรับการรับรู้ ข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2550. “รายงานการสังเคราะห์ภาพรวมโครงการจัดการความรู้และการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายคุณธรรม.” กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2550.
- สมยศ นาวิการ. *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- สมยศ อัมพันธ์ศิริ. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2550.
- สมเดช สีแสง. *คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบผู้บริหาร*. ม.ป.ท. 2540.
- *คู่มือบริหาร โรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2547.
- สมศักดิ์ พรหมเดื่อ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2551.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- สุชาติ มีสมบัติ. “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก: กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านสะพานยูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชุมพร เขต 2.” 2551.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. *การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์ : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย, 2543.
- สุริยัน ปันชัย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน.” ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยอุตรดิตถ์, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. *สรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)*. กรุงเทพฯ: อรุณสภานาครี, 2540.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. “รายงานการติดตามการนิเทศการศึกษา.” กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- “รายงานผลการวิจัย: การจัดศูนย์เด็กปฐมวัยในประเทศไทย.” กรุงเทพฯ: เจริญผล, 2522.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค, 2552.
- สัญญา เคนาภูมิ. “ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. “รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา.” วารสารวิชาการ, ปีที่ 5 (เมษายน 2545) : 8-12
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น,กรม. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย, 2551.
- มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย, 2553.
- แผนปฏิบัติราชการ 4ปี (พ.ศ.2555-2558). กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น: กรุงเทพฯ, 2547.
- มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน.กรุงเทพมหานคร: ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2549
- หวน พันธุ์พันธ์. การบริหารจัดการในสถานศึกษา. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2550.
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. รวมกฎหมายและหนังสือสั่งการณที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : 2555.
- อกิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภการพิมพ์, 2527.
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข, 2547.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- Abdel Hady, Mahamad E. "A Suggested Model for Community Participation in the Administration of Public Education in Egypt." [Online] available at: <http://eric.ed.gov>, November 2014.
- Arnstien, S.R. "A Ladder of Citizen Participation." *Journal of the American Institute of Planners*. 35(4), (1969): 216-224.
- Baksh, A.M. "The Relationship Between Participative Management and Job Attitudes." *Dissertation Abstracts International* 56 (1995): 351-A
- Bryman, A. *Leadership and Organization*. London: Routledge & Kegan Paul, 1986.
- Cohen, J.M.&, N.T. Uphoff, Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity Through Specificity. *World Development*. 8 (3), (1980): 213-218
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. *Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press, 1981.
- Davis Keith. *Human Behavior at Work Human Relations and Organizational Behavior*. New York: McGraw-Hill Book, 1972.
- Elliont, D.C. "Collaborative, decentralized management and perceptions of quality Schooling outcome." *Dissertation Abstracts International* 52, 10 (1994):3468-A
- Gustavo, W.C. The meaning of participation. In Brand. Perter Charies Community Participation, *Proceeding Cabinet Intemation. Seminar*. Colombia. Habited, 1992.
- Hoy, W. K. and Tarter, J. C. *Administrators solving the problems of practice: Decision-making concepts, cases, and consequences*. 3rded. Boston: Pearson Education, Inc, 2008.
- Hoy, W & Miskel, C. *Educational Administration: Theory Research, and Practice*. New York: McGraw Hill, 1996.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- Isacson, L. Stephen. "Simple way to Assess the Writing Skills of Students with Learning Disabilities" [Online] available at: <http://www.ldonline.org> , 10 November 2014.
- Katz, L. *The Project Approach*. Urbana, IL: ERIC Clearinghouse On Elementary and Early Childhood Education, 1994.
- Kotze, Theuns G., Du Plessis. P. J. *Students as co-producers of education: a proposed model of student socialisation and participation at tertiary institutions*. Quality Assurance in Education, 2003.
- Likert, Rensis. *New Pattern of Management*. New York: McGraw-Hill Book, 1961.
- Lind, Lee Susun "Management Styles and Stress (Self Esteem Type A Behavior)." *Dissertation Abstracts International*. 54(1993):1712-B.
- Massoglia, Dr. *Early childhood education in the home*. Delmor Publishers Copyright by Little Educational Publishing, Inc, 1977.
- Person, J.L. "An examination of the relationship between participative management and Perceived institutional effectiveness in North Carolina community Colleges." *Dissertation Abstracts International*. 53(1994): 3071 - A.
- Porter. "Black Parents Perceptions of Factors Which Facilitate Education." *Dissertation Abstracts International*. 56(1995):162-A.
- Putti. Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. *Human Relations*. 42(1987) 275-288.
- Swanburg, R. *Management and Leadership for Nurse Managers*. Boston: Jones and Bartlett Publishes, 1996.
- United Nations, *Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development*. Department of International Economic and Social Affairs. New York: United Nations, 1981.
- White, T.R. "An Investigation of Gender and Grade-level Differences in Mutation" *Dissertation Abstracts international*. 60(1999): 1896-A.
- William, E. *Electoral Participation in a Low Stimulus Election*. Rural Development, 1976.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University
191 หมู่ 10 ตำบลธัญพฤกษ์ อำเภอธัญพฤกษ์ จังหวัดปทุมธานี 13110
โทร 02-997-2222 โทรสาร 02-997-2223

คณะศึกษาศาสตร์
ที่ ศษ.4800/0240

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ดร.เจริญศรี พันปี

อาจารย์พิเศษและผู้แต่งหนังสือ มหาวิทยาลัยโซทอธรรมาธิราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย

ด้วย นางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU695 วิทยานิพนธ์

ขณะนี้ข้าพเจ้าอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของ นางกนกวรรณ มีศิริ ในครั้งนี้

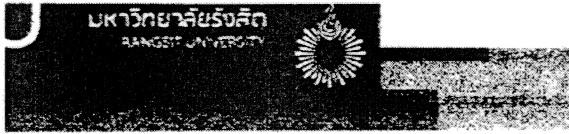
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอทวงเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน: ทิวไผ่ มั่นคงดี
โทร 02-9972222 ต่อ 1275

มหาวิทยาลัยรังสิต Bangkok University
 10700 Bangkok 10700 Thailand T. (66) 2997
 โทร 02-997-2222 โทร 02-997-2222 โทร 02-997-2222

คณะศึกษาศาสตร์
 ที่ ศษ.4800/0238

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย
 เรียง นายอาร์กซ์ พัฒนถาวร
 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย

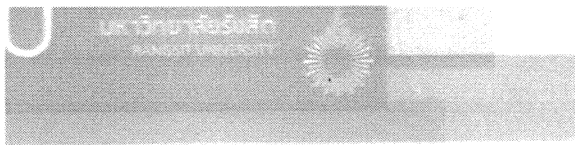
ด้วย นางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
 การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมี
 ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU695 วิทยานิพนธ์
 ขณะนี้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
 พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์
 จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของ นางกนกวรรณ มีศิริ ในครั้งนี้
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และคณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
 จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน: ทิวไม้ มั่นคงดี
 โทร 02-9972222 ต่อ 1275

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 วิทยาลัยราชภัฏ
 วิทยาเขตบึงกาฬ

Rajabhat Burapha
 Rajabhat Burapha
 Rajabhat Burapha

T. 043 255
 F. 043 255
 E. info@rju.ac.th

คณะศึกษาศาสตร์
 ที่ ศษ.4800/0239

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นางสุดใจ สละตัน

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะโกดอนหญ้านาง จ.พระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย

ด้วย นางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
 การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมี
 ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU695 วิทยานิพนธ์

ขณะนี้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
 พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์
 จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของ นางกนกวรรณ มีศิริ ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และคณะ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
 จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

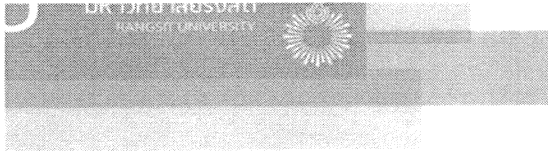
ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน: ทิวไผ่ มั่นคงดี

โทร 02-9972222 ต่อ 1275

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University
 เมืองรังสิต กรุงเทพมหานคร 12110
 9, Rangsit 12110 Bangkok, Thailand
 T. (66) 2997 22
 C. (66) 2731 57
 E. info@rsu.ac.th

คณะศึกษาศาสตร์
 ที่ ศษ.4800/0351

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ Try out

เรียน ท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ Try out

ด้วยนางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU 695 วิทยานิพนธ์

ขณะนี้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางกนกวรรณ มีศิริ ได้ส่งแบบตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย (Try out) ให้แก่สถานศึกษาในสังกัดของท่าน ดังรายชื่อที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าว และคณะขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)
 คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน : ทิวไผ่ มั่นคงดี
 โทร 02-9972222 ต่อ 1275

มหาวิทยาลัยรังสิต
เมืองเอก ถ.พหลโยธิน
จ.ปทุมธานี 12000

Rangsit University
Muang-Ake, Pathayothin Rd.
Pathumthani 12000, Thailand

T. (66) 2997
F. (66) 2791
E. info@rsu.ac

คณะศึกษาศาสตร์
ที่ ศษ.4800/0471

30 ตุลาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจังหวัด/นายกเทศมนตรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกแห่ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามการวิจัย
2. รายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้วยนางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU 695 วิทยานิพนธ์

ขณะนี้ข้าพเจ้าอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างดีด้วยความ
เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาในสังกัดของท่าน ทาง
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยของ
กนกวรรณ มีศิริ ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และคณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึง
ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน: ทิวไผ่ มั่นคงดี

โทร 029972222 ต่อ 1275

มหาวิทยาลัยรังสิต
เมืองเอก ก.พ.ศ.ป.ธ.
จ.รังสิต 12000

Rangsit University
Mueang-Aek Pathumthani Rd.
Pathumthani 12000, Thailand

T (66) 2997 221
F (66) 2791 571
E info@rsu.ac.th

คณะศึกษาศาสตร์
ที่ ศษ.4800/0527

7 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ Try out

เรียน นายกองคํการบริหารส่วนตําบล/นายกเทศมนตรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกแห่ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ Try out

ด้วยนางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU 695 วิทยานิพนธ์

ขณะนี้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางกนกวรรณ มีศิริ ได้ส่งแบบตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย(Try out)ให้แก่สถานศึกษาในสังกัดของท่าน ดังรายชื่อที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าว และคณะฯขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน : ทิวไผ่ มั่นคงดี
โทร 02-9972222 ต่อ 1275

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University T. (66) 2
เมืองเอก อ.พหลโยธิน Muong-Ake, Paholyothin Rd. F. (66) 2
จ.ปทุมธานี 12000 Pathumthani 12000, Thailand E. info@r

คณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศษ.4800/0528

7 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบล/นายกเทศมนตรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามการวิจัย

2. รายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้วยนางกนกวรรณ มีศิริ นักศึกษารหัส 5608085 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU 695 วิทยานิพนธ์

ขณะนี้ข้าพเจ้าอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาในสังกัดของท่าน ทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยของกนกวรรณ มีศิริ ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และคณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.รุจา ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ประสานงาน: ทิวไผ่ มั่นคงดี

โทร 029972222 ต่อ 1275

ที่ อย ๘๑๓/๐๑/๙๙

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง
หมู่ที่ ๒ อำเภอท่าเรือ อย. ๑๓๑๓๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอดำเนินการขอความเห็นชอบในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ Try out
เรียน หัวหน้าศูนย์/ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก
อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยรังสิต ที่ ศษ.๔๘๐๐/๐๔๔๖ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

ตามที่ นางกนกวรรณ มีศิริ รหัส ๕๖๐๘๐๘๕ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตร
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตกำลังดำเนินการวิจัย
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง จึงขอความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดได้
ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลนั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต แสงไพโรจน์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง

โทร. ๐-๓๕๓๖-๒๑๑๑

ที่ อย ๔๑๓/๐๑/๕๐๐

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง
หมู่ที่ ๒ อำเภอท่าเรือ อย. ๑๓๑๓๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน หัวหน้าศูนย์/ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยรังสิต ที่ ศษ.๔๔๐๐/๐๔๓/๑ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

ตามที่ นางกนกวรรณ มีศิริ รหัส ๕๖๐๕๐๔๕ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตร
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตกำลังดำเนินการวิจัย
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง จึงขอความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดได้
ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลนั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต แสงไพโรจน์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง

โทร. ๐-๓๕๓๖-๒๑๑๑

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

- แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1, 0 หรือ -1 ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจาก
 - +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

- การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ
- ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้เพื่อการศึกษาวิจัยและมีการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้นซึ่งไม่มีผลกระทบต่อท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลทั้งสิ้น ดังนั้นการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ตามสภาพความเป็นจริงจากท่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม						
1.เพศ ☐ 1.ชาย ☐ 2. หญิง	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
2. อายุ ☐ 1. 25-30 ปี ☐ 2. 31-40 ปี ☐ 3. 41-49 ปี ☐ 4. 50ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
3.ตำแหน่งปัจจุบัน ☐ 1.หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ☐ 2.ครูผู้ดูแลเด็ก ☐ 3.นักวิชาการศึกษา ☐ 4.อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ 1.ปริญญาตรี ☐ 2.ปริญญาโท ☐ 3.ปริญญาเอก ☐ 4.อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
5. ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการบริหาร ☐ 1. 15 ปี ☐ 2. 6-10 ปี ☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16-20 ปี ☐ 5. 21-25 ปี ☐ 6.มากกว่า 25 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
☐ 6. จำนวนนักเรียน ☐ 1.1-49 คน ☐ 2509 คน ☐ 3.100 คนขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
7. จำนวนครูผู้ดูแลเด็ก ☐ 1. 1 คน ☐ 2. 2-4 คน ☐ 3. 5 คนขึ้นไป ☐ 4. อื่นๆ(โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
8. จำนวนพี่เลี้ยงเด็ก ☐ 1. 1 คน ☐ 2. 2-4 คน ☐ 3. 5 คนขึ้นไป ☐ 4. อื่นๆ(โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
9. จำนวนบุคลากรอื่นๆ ☐ 1. 1 คน ☐ 2. 2-4 คน ☐ 3. 5 คนขึ้นไป ☐ 4. อื่นๆ(โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา						
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
<u>ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u> 1.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
3.ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการพิจารณา คัดเลือกสื่อ หนังสือ และวัสดุอุปกรณ์การเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านบุคลากร</u> 4.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนด อัตรากำลังตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
5.มีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u> 6. ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดมาตรการในการพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
7.ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผน แนวทางการใช้อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมกิจกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร</u> 8.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การ วางแผนกำหนดกิจกรรมตามหลักสูตรการ ศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
9.มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อนำข้อมูลมา ร่วมพิจารณาใน การตัดสินใจการกำหนดนโยบายด้านการ จัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย</u> 10.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน การจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนา ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
11.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน การวางแผน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
12.ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน การวางแผนการสร้างเครือข่ายภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	0	+1	+1	2	0.7	สอดคล้อง
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ						
<u>ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u> 13.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างการ บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็น ระบบตามวงจร คุณภาพ(PDCA)	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
14.มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
15.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นให้มีการป้องกันและช่วยแก้ปัญหาสังคมของชุมชน	0	+1	+1	2	0.7	สอดคล้อง
<u>ด้านบุคลากร</u> 16.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอบรมพัฒนาครูร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
17.ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรครูเพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
18.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u> 19.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
20.ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
21. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 22.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
23.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
24.มีการจัดนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาอื่นเพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษาระดับปฐมวัยแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
พัฒนาเด็กปฐมวัย 25.ครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
26.มีการสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากสถาบันอุดมศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
27. ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการรวบรวม ทำเนียบผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 28. มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการบริหารการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
29. ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงจากการใช้จ่ายงบประมาณด้านการซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านบุคลากร 30. ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
31. ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u> 32.ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
33.ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร</u> 34.ครูได้ประโยชน์จากนำผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานไปพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพได้	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
35.ชุมชนได้ประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการอบรมด้านวิชาชีพให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย</u> 36.ครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
37.ผู้ปกครองได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u> 38.ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			
39.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามแลประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
40.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านบุคลากร</u> 41.ครูมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล การทดสอบความรู้และทักษะด้านจิตวิทยาเด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
42.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u> 43.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
44.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่ลดการเกิดอุบัติเหตุของเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
45.ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่			ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3			

สำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ ครูผู้ดูแลเด็ก

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้เพื่อการศึกษา วิจัย และมีการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้นซึ่งไม่มีผลกระทบต่อท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลทั้งสิ้น ดังนั้นการได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วน ตามสภาพความเป็นจริงจากท่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะส่ง ผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้อ้างอิงและเกิดประโยชน์ในการนำไปใช้บริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของท่านผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามและส่งคืนทางไปรษณีย์โดยใช้ซองที่แนบมาพร้อมแบบสอบถามฉบับนี้ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่ได้รับแบบสอบถามฉบับนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางกนกวรรณ มีศิริ

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

โทรศัพท์ 085-061-561-8

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

1. เพศ
 1. ชาย
 2. หญิง
2. อายุ
 1. 25-30 ปี
 2. 31-40 ปี
 3. 41-49 ปี
 4. 50 ปีขึ้นไป
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
 1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 2. ครูผู้ดูแลเด็ก
 3. นักวิชาการศึกษา
 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 1. ปริญญาตรี
 2. ปริญญาโท
 3. ปริญญาเอก
 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการบริหาร
 1. 1-5 ปี
 2. 6-10ปี
 3. 11-15ปี
 4. 16-20 ปี
 5. 21-25 ปี
 6. มากกว่า 25 ปี
6. จำนวนนักเรียน
 1. 1-49 คน
 2. 50-99คน
 3. 100 คนขึ้นไป

7. จำนวนครูผู้ดูแลเด็ก
1. 1 คน
2. 2-4คน
3. 5 คนขึ้นไป
4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. จำนวนพี่เลี้ยงเด็ก
1. 1คน
2. 2-4คน
3. 5 คนขึ้นไป
4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. จำนวนบุคลากรอื่นๆ
1. 1คน
2. 2-4คน
3. 5 คนขึ้นไป
4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในแต่ละข้อและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาของท่าน ตามความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งมีระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
<u>ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u>					
1.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย					
2. คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
3.ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ และวัสดุอุปกรณ์การเรียน					
<u>ด้านบุคลากร</u>					
4.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดอัตรากำลังตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5.มีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนกับศูนย์อื่นๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u>					
6. ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดมาตรการในการพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย					
7.ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนแนวทางการใช้อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่น					
<u>ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร</u>					
8.ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน กำหนด กิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
9.มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจกำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย					

แบบสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
10.ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน การจัดตั้งชมรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย					
11.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย					
12.ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการสร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
13.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบตามวงจร คุณภาพ(PDCA)					
14.มีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
15.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นให้มีการป้องกันและช่วยแก้ปัญหาสังคมของชุมชน					
ด้านบุคลากร					
16.ครูมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอบรมพัฒนาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย					
17.ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรครูเพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู					
18.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ					
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย					
19.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

แบบสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
20.ครูมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของเล่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ					
21. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัย					
<u>ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร</u>					
22.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
23.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย					
24.มีการจัดนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาอื่นเพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษาระดับปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง					
<u>ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย</u>					
25.ครูมีส่วนร่วมในการประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
26.มีการสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากสถาบัน อุดมศึกษา					
27. ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการรวบรวม ทำเนียบผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
<u>ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u>					
28. มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการบริหารการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้					
29. ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูง จากการใช้จ่ายงบประมาณด้านการซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์					

แบบสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
<u>ด้านบุคลากร</u>					
30. ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ เมื่อประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี					
31. ครูได้รับทุนการฝึกอบรมจากการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน					
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u>					
32.ครูได้ปฏิบัติงานในอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย					
33.ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น					
<u>ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร</u>					
34.ครูได้ประโยชน์จากนำผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานไปพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพได้					
35.ชุมชนได้ประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการอบรมด้านวิชาชีพให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น					
<u>ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย</u>					
36. ครูได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกของชมรมครูผู้ดูแลเด็ก					
37.ผู้ปกครองได้มีโอกาสจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ปกครอง					
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
<u>ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u>					
38.ครูมีการประเมินผลความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

แบบสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
39.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
40.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
<u>ด้านบุคลากร</u>					
41.ครูมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการทดสอบความรู้และทักษะด้านจิตวิทยาเด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการบรรจุใหม่					
42.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก					
<u>ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย</u>					
43.นักวิชาการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
44.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่ลดการเกิดอุบัติเหตุของเด็กเล็ก					
45.ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย					
<u>ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร</u>					
46.ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
47. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย					
<u>ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย</u>					
48.ครูมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการเครือข่ายชมรมครูผู้ดูแลเด็ก					

แบบสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
49.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
50.ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณ ในความเมตตา
 ที่ท่านกรุณาสละเวลาอันมีค่าตอบให้
 ขออานิสงส์ ของการแสดงน้ำใจ
 สนองคุณท่าน ให้ สุขกาย สุขใจ ตลอดไปเทอญ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	กนกวรรณ มีศิริ
วัน เดือน ปี เกิด	10 กุมภาพันธ์ 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคหกรรม ศาสตร์, 2545 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตร 5 ปี), 2551 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, 2557
รางวัลที่ได้รับ	ผู้ดูแลเด็กดีเด่น ประจำอำเภอ ท่าเรือ 2 ปีซ้อน ของกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น, 2550, 2551 กระทรวงมหาดไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน	22/1 หมู่ที่ 5 ตำบลวังแดง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13130
อี-เมล	Sweetjai109855@yahoo.com
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูโรงเรียนวัดหนองนาง